

Ketabton.com

د کتاب خانګر نې

د کتاب نوم : اشرف غني وتبتهېد؟ وتبتهول شو؟ او که تبتهېدو ته اړ

ګرې شو؟

ليکوال : عطاءالله ناصري

خپرنډوی : نوی مستقبل خپرنډویه ټولنه

چاپ شمېر : ۱۰۰۰ ټوکه

چاپ وار : لومړی

چاپ کال : ۱۴۰۰ لمريز

قيمت : ۱۰۰ افغانی

نوی مستقبل خپرنډویه ټولنه

لومړی ادرس : کوټه سنجي - دسیلو د څلورم اوپنځم سرګ ترمنځ د شاداب ظفر بلاکونوته مخامخ

دویم ادرس : د دهمزنگ لومړی سرګ (مرکز عمومي کتابفروشي). ۰۷۸۸۲۲۰۵۳۰

درېیم ادرس : جوي شیر دخپرنډویه ټولنو او کتاب پلورنځینو عمومي مرکز

۰۷۸۱۸۹۴۰۶۴

اړیکې : ۰۷۸۶۶۳۰۷۳۱ / ۰۷۷۸۸۷۰۳۰۵ / ۰۷۸۷۱۸۰۷۵۳

د چاپ حقوق له خپرنډویې ټولنې سره خوندي دي

مخکې له هغې چې په اصلي موضوع وغږېږو لږ به بېرته په شا وگرځو د هغو پېښو شاليد به راوسپړو چې:

د هغو د پېښېدو لاملونه څه وه؟

ولې داسې پېښې مينځ ته راغلې؟

د هغو پېښو د پېښېدو اړتيا څه وه؟

آيا دا پېښې خپله د حالاتو له کبله مينځ ته راغلې؟

د دې پېښو ترشا د چا لاس وه؟

د پېښو عاملين خپله را پيدا شوه که را پيدا کړی شوه؟

ولې ځينو خلکو ته مصنوعي شهرت ورکړل شو؟

موږ به زيار وباسو چې په خپله ليکنه کې هغو پوښتنو ته ځوابونه پيدا

کړو. ترڅو د اوسني پېښې د حل لاره را پيدا کړو.

کله چې په ۱۳۵۸ کال د مرغومي (جدي) په (۶) نېټه تر دوه سوه زرو

زيات روسي لښکرې د آمو له سيند نه د وخت په ډېرو پرمختللو وسلو سنبال

را پوري وتلې او په لږ وخت کې يې ټول افغانستان تر خپلې ولکې لاندې

راوسته. نړۍ له ويرې نه داسې ټکان وخوړه چې آن په دغه موضوع يې سون

قدرې هم نه کاوه.

په افغانستان کې د بېرک کارمل تر مشرې لاندې يو حکومت اعلان شو.

د حفيظ...امين د ارگ واکمني يې ور ختمه کړه. په ښکاره سره نور

افغانستان د شوروي اتحاد د يوې مستعمرې په توگه د نړۍ خلکو ته په

سترگو شو. ځکه په هغه وخت کې دا يوه خبره ډېره مشهوره وه چې کله

روسان کوم ملک ته ننوځي بيا له هغې نه يې بېرته راوېستل يې ناشونی

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۲

دی.

ټوله نړۍ له وېرې په خپلو غارونو کې ننوتې وه. ځکه هر ملک سره خپل غم وه. روسي سور استعماري هیواد په هغه وخت کې په زیاته اندازه پوځ او ډېرې پر مختللي وسلې درلودې.

د دې ترڅنگ یې چې کله غوښتل یو هیواد تر خپلې ولکې لاندې راوړي نو هلته به یې د خپلو سفارتونو په مرسته گوډاګي گوندونه را پیدا کړه او د ټولني هغه وګړي به یې په کې راټول کړه چې هغوی ته خپلو ارزښتونو هېڅ اهمیت نه درلوده.

هغوی ته به یې داسې په گوته کوله چې دغه اوسنی نظام د تاسو مظلومو خلکو ټول حقوقو خوري. تاسې پر مختګ ته نه پرېږدې. تاسې تل په تیارو کې ساتي او خپله یې مزې کوي.

تر څنگ به یې له حکومتونو سره هم څه ناڅه مرستې کولې. خپل کسان به یې وختي د وخت د حاکم حکومت تر څنگ ځای په ځای کړي وه. له مختلفو لارو به یې د وخت حاکمان عیاشۍ ته هڅول. هغوی ته به د دې لپاره زمينه برابره. ترڅو حاکمان په عیاشۍ اخته شي او له ارګ بهر یې روزل شوي ځوانان د دوی په خوښه فعالیتونه پر مخ بوځي.

چې بیا د مستقیم یرغل په وخت د دوی لپاره زمينه جوړه شوي وي. دوی خپل یرغل ته د همدغو گوډاګیانو په مرسته رسمیت ور وېښي.

د همدې فورمل پر بنسټ چې کله روسانو په افغانستان مستقیم یرغل وکړ نو کارمل یې را را د مخه کړ. دنیا ته داسې وښوده چې موږه د وخت د حکومت په غوښتنه د افغانستان د دښمنانو د له مینځه وړلو لپاره راغلي یو.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۳

کله چې روسانو عملا افغانستان ونيوه. نور د دې هیواد په شتون د دنیا په نقشه کې نړیوال شکمن شوه.

په دغه وخت کې په پاکستان کې د ضیاء الحق په مشرۍ نظامي حکومت وه. (مارشالایي حکومت) د روسانو د راتگ نه تر مخه چې په افغانستان کې د داوود خان استبدادي حکومت وه. ده له خپل ولس سره داسې چلند کاوه چې نه ومري او نه ژوندي وي.

د ظاهرشاه د حکومت پر مهال چې کومې ډلې تپلې جوړې شوې وې هغوی ته د هیواد پالنې نظریې پرته د بل پالنې نظریه په دې توگه ورکړل شوې وه چې دا ډلو هغه د خلق ډله وه یا د پرچم چې په مقابل کې یې اخواني ډلې ولاړې وې. یو د بل په دښمنې کې وې.

ځکه د دوی جوړښت د دوی د اهدافو لپاره وې. چې د دې ډلو په جوړیدو که له یوې روسانو کار کاوه. له بله پلوه امریکایان هم لگیا وه.

روسانو د کمونیستي نظریې پر بنسټ ځانته کسان روزل او امریکایانو د امپریالستي نظریې ځوانان روزل. چې بیا به همدغه ډلې د یو بل په مقابل کې ولاړې وې. دوی مخکې له هغې چې د هیواد په منافعو فکر وکړي د خپلو بادارانو په اشارو گډېدل.

له همدې کبله په دغه وروسته پاتې کړای شوي هیوادو کې ډلې د دښمني لپاره روزل کېدې نه د هیواد د پرمختگ لپاره.

په افغانستان چې له یوې خوا غیرې اسلامي گوندونه د د هقان او مزدور په نوم سره راټولول کېدل چې دوی به په ټولنه کې د غیرې اسلامي عقایدو په خپرېدو کې کار کاوه چې په بله خوا به بیا نورې ډلې د اسلام په نوم سره

اشرف غني وتبتيد؟ وتبتول شو؟ او که تبتيدو ته ار کړای شو؟ // ۴

را ټولولېدې دوی ته به یې د کمونستانو په ضد نظریې ورکول کېدې. چې همدا خبره به په یوه ټولنه کې د دښمنۍ لامل کېده. تر کومه ځایه چې مالومېږي او د وخت په تېرېدو سره څرگنده شوې له روسانو نه په دې کار کې امریکایان ډېر تکره وه. ځکه امریکایانو به ځوانان د ټولني د نظریې سره روزل چې په ټولنه کې به اتبار درلوده. روسانو به خپلې ډلې ټپلې د ټولني د عقایدو په خلاف روزلې. او د هغوی په ذهن کې به یې داسې خبره پېچکاري کوله چې دین او مذهب د ټولنو د وروسته پاتې لاملونه دي. نو ځکه باید دین او مذهب له ټولنو نه له مینځه لاړ شي.

د دې خبرې خو لاملونه کېدای شي.

روسانو چې خپلې ډلې د دین په ضد نظریې روزل په دې بڼه پوهېدل چې دوی په ټولنه کې ځای نه لري. کله دوی په واک ورسول شي نو د ټولني وگړي یې په ضد را پورته کېږي کله دا ټولنه په خپلو کې په جگړو شي بیا موربه په بڼه ډاډه زړه کولی شو خپلې موخې پر مخ بوځو. ځکه کله چې ټولنه په خپلو کې سره په جگړه شوه بیا هغوی د بل موخو ته نه متوجې کېږي. ځکه هغوی بیا د خپل په غم وي.

یوه ډله حاکمه وي او بله ډله له بهره د حکومت په ضد. چې دغو دواړو ډلو ته وسلې د خپلو بادارانو لخوا برابرېږي.

په دغو کارونو کې لوی لاس د یهودیانو دي. او دا نړۍ د یهودیانو په شیطانت سره په خپلو کې جنگېږي. ځکه یهودیان د روس او امریکا په پارلمانونو کې په ډېر شمېر شته او یهودیان یوازنی قوم دی چې په دنیا کې

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۵

یوه موخه پر مخ بیایې. هغوی که په روس کې دې که په امریکا کې. د دوی دا یوه موخه ده د اسرائیلو لوی دولت!

چې دوی کلونه کلونه د دې خپلې موخې لپاره هلې ځلې کړې دي. همدارنگه د انگریزانو حکومت هم په بشپړه توګه له یهودیانو سره همکاره دی. چې تل یې د یهودیانو پلوی کړې. او کوي یې.

نو په دغو پېښو چې په دنیا کې پېښېږي یهودیان لوی لاس لري. هغوی زیارباسې خپل ټولې موخې د نړۍ د دې لویو قوتونو تر سیوري لاندې پر مخ بوځي چې په دا کار کې هغوی ډېر بریالي هم دي.

نن سبا وینو چې د نړۍ په ډېرو هېوادو کې همدا فورموله تطبیق کېږي. په ځانګړي توګه په اسلامي هېوادونو کې. استعماري ځواکونو تل زیار باسي داسې کارونو په ښه توګه پر مخ بوځي.

د دې لپاره افغانستان ډېره ښه بېلګه ده. په افغانستان باندې د روسانو د یرغل لوی لامل همدغه یهودیان وه. چې د امریکا په لاس څرخي. یهودیانو په ډېر مهارت سره برژنف دې ته اړ کړ چې په افغانستان یرغل وکړي.

په دې کار کې د امریکایانو لویه موخه دا وه چې روسان په یو رنگه په یوه جګړه کې راګیر کړي ترڅو له یوې خوا له روسانو نه په ویتنام کې د خپلې ماتې غچ واخلي.

له بله پلوه د خپلو وسلو د څرخلاو لپاره ښه بازار پیدا کړي او ورسره په امریکا کې د وسلو جوړولو د شخصي کمپنیو لپاره دا ښه بازار کېدای شي. ترڅنګ یې د نوو جوړو شوو وسلو د استعمال لپاره مناسب ځای دی. روسانو په افغانستان باندې یرغل وکړ. دا سې حال وه چې نړۍ دا فکر کاوه چې نور

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۶

دا هیواد د هېرې تاریخ ته باید وسپارل شي.

مگر په افغانستان کې مخکې له مخکې څخه د دې لپاره تدبیر نیولی شوی وه. هغه گوندونه چې په اسلامي نظریې روزل شوي وه. په دغه وخت کې د امریکا لپاره بڼه مفت پوځ شو.

امریکا یوازې خپلې پیسې او وسلې رالېږلې. مگر د هغو په کارول سره هېڅ یوه امریکایي مور نه ژرېده. مگر دلته وزگارو افغانان وه.

د دې ترڅنگ په هغه وخت کې د داوود د مستبد او ناپوی حاکم د ظلم له لاسه دغه اسلامي گوندونه په دننه هېواد کې نه شو پاتې کېدی. د یوه منظم پروگرام له مخې په کور د ننه ژوند کول ورته گران شوه دې ته اړ شوه چې د خپل د ژوند د بقا لپاره گاونډي ملک پاکستان ته پناه وړوي.

د دې خلکو ورتگ پاکستان ته یو طلايي چانس وه. ځکه پاکستان له ډېره وخته په دې فکر وه چې د افغانستان لپاره د ورانې کومه لاره برابره کړي.

زموږ دې گوندونو ته داسې یو نظر ورکړی شوی وه چې له خاورې او هېواده اسلام ډېر ارزښت لري. د دوه هېوادونو ترمینځ سرحد هېڅ مانا نه لري. یانې په دې مانا چې د دوه گاونډونو ترمینځ د بېلتون کرښه هېڅ ده.

پاکستان هم د اسلامي ورورولۍ پر بنا دغو بې تجربو سیاستمدارانو ته سیاسي پناه ورکړه ترڅو د اسلام په نوم له هغوی نه دوه کاره واخلي.

یو دا چې د امریکا هغه مرستې تر لاسه کړي چې د جهاد په نوم افغانانو ته راځي.

دویمه دا چې د افغانانو په واسطه د روس مخه په افغانستان کې ډپ

کړي. ځکه پاکستانی واکمن په دې خبره ښه پوهېدل چې په نړۍ کې یوازې افغانان کولی شي د روسانو مخه ونیسي. که یو ځل د روس ټانګ له لوارګي نه واوښته بیایې هېڅوک هم مخه نه شي نیولی.

په هغه وخت کې په پاکستان کې مارشالایې نظام د ضیا الحق په مشرۍ وه او د دې ملک کل اختیاره هم وه. نو د حالاتو سره سم یې ګام پورته کاوه. دا کار یې د ځان لپاره یو ښه خیر وبوله.

نو د امریکې او انگلستان په اشاره یې خپل د روغجن سرحدونه د افغانانو په نوم پرانیستل.

بیا زموږه افغانان نام خدا په افراط کې د نړۍ په قومونو کې یو ځانګړی خوی لري.

پاکستان دا کار د اسلامي ورورولۍ په بنا په ښکاره سره وکړ. د افغانانو یې ډېر قدر وکړ.

په دې وخت کې د اسلامي او کفري نړۍ نه د مرستو بهیر رامت شو. چې دغه مرستې ټولې د پاکستان مارشالایې حکومت لخوا په مهاجرو وپشل کېدې.

دا د پاکستان لپاره د خپل د اقتصاد د لوړتیا په خاطر یو ښه چانس وه. خو زموږه سیاسي مشرانو هومره سیاسي پوهه نه درلوده چې له داسې یوه حالت ځانونه روغ وباسي او خپل هېواد د یوه خپلواک وطن په توګه د نړۍ په نقشه کې وځلوي.

که له یوې خوا روسانو مستقیم یرغل کړی وه له بله پلوه امریکا هم زموږه داسې دوست هېواد نه وه چې د خدای د رضاء لپاره خپلې مرستې راولېږي.

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۸

ورسره پاکستان هغه پټ دښمن او د لستونې مار وه چې يوازې د افغانستان ناتوانه کېدل يې غوښتل ترڅو په هره برخه کې ورته اړ وي . د دې مصنوعي هېواد يوازینی هېله دا ده چې تر څنگ يې يو بېکاره هېواد وي او ده ته تل اړ وي ترڅو د دېپورند تحمیل شوې او ناپېژاندل شوې کرښه افغانان په رسمیت وپېژني.

نو د دغو اهدافو په خاطر روسانو يرغل وکړ او امریکايانو خپلې مرستې جاري وساتلې.

پاکستان خپلې دښتې ورته په واک کې ورکړې.

زموږ په افغانانو کې سياسي پوهه او د وطن دوستۍ احساس ډېر کمزوری وه. په هر عصر کې يوازې د وسلې چلولو او جگړې ته ښه تکره دي. خو کله چې د سياست په ډگر کې راگډ شي بيا هرڅه باي کړي.

زموږ د گوندونو تر مينځ د دښمنۍ لوی لامل يوازې زموږ د مشرانو سياسي ناپوهۍ وه او زموږ د ولس ديني او ټولنيزه کمزوره فکرونه وه.

روسانو ماته وخوره د هغه د وخت د نجيب په مشرۍ کمونيستي نظام د يوې نړيوالې جوړې شوې نقشي سره سم له مينځه لاړه هغه گوندونه په واک ورسېدل چې يا پخپله د کمونېزم د مستقيم قومندي لاندې وه او يا په جهادي گوندونو کې د روس پلوه نظريې خاوندان وه.

د نظام د ماتې په وخت نجيب غوښتل له افغانستان څخه ځان وباسي مگر ده د خپل د حکومت په دور کې داسې گمارنې کړې وې چې همغه خلک د ده د ځان غم شوه. همدغه کړۍ وې چې د تنې سره يې سرخوزاوه چې ته مخکې شه د نجيب په ضد کودتا پيل کړه موره ټول د تا تر شا ولاړ

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۹

يو.

دا هغه په مسکو کې جوړې شوې برنامې وي چې له مخکې نه يې د تطبيق لپاره نقشي جوړې او د ځانگړو کړيو په لاس ورکړل شوي.

خپله تنې د دومره سياسي پوهې خاوند نه وه چې د حالاتو په هکله ازونه وکړي شي. هغه يوازې د برېتونو جنرال وه. ده هرڅو په نظامي برخه کې تجربه درلوده. خو د سياست او سياسي لوبو څخه بې خبره وه. ده نه شو کولی دوست او دښمن وپېژني. تر څنگ يې نجيب هم د يوې محدوده سياسي چاپېر چل کې روزل شوی وه. د ده کمونيستي نظريې ده ته دا اجازه نه ورکوله چې په خپلو پرچمي ملگرو باندې بد گمان شي.

دی په خوشباوري کې او تنې په ناپوهۍ کې د يوه هونبیار دښمن د چلونو په دام کې ونښتل.

مخکې له هغې چې دوی په واقعيت پوی شي په دام کې ولوېدل.

دا يو واقعيت دی که چېرې تنې په نظام کې وي دغو گړيو هېڅ وخت نه شو کولی د نجيب حکومت ته ماتې ورکړي.

تنې کودتا پيل کړه په دې تمه چې شوې وعده به ورسره تر سره شي او په لږ وخت کې به نظام له نجيب څخه ونيسو. مگر همغو کړيو له مخکې نه نجيب په دې خبره خبر کړی وه.

له يوې خوانه نجيب او له بله پلوه دغه وعده ورکړې کړيو د تنې به ضد په گډو عملياتو سره دا کودتا ناکامه کړه. چې هېواد په دې ورستيو پېښو کې د تنې د کودتا اغېزې په ښکاره سره په سترگو کېږي. د دې کوتا په سرته رسېدو کې روسانو دوه موخې درلوده.

لومړی دا چې له نظام نه به د هغو خلکو جرړې وباسي کوم چې په راتلونکې کې د روسانو لخوا د طرحه شوو پلانونو مخه نیوی شي. دویم دا چې په نظام کې به د باتجربه او مسلکي کدرونه کمښت مینځ ته راشي. په عسکري نظام کې په واقعي توگه رېښتینې مسلکي او کدري کسان تر نور هر چا په پښتنو کې زیات وه. چې په دې کودتا سره یوڅه د تنې په ملگرتیا له مینځه تله او یو څه د نجیب سره چې د دوی طاقت ډېر کمزوری کېده.

د کودتا په وخت هغه ډلو تپلو چې له تنې سره د ملگرتیا ژمنه کړې وه اول هغوی خپله د کودتا په مخنیوي کې لاس درلوده.

په دې توگه د روسان د راتلونکو پلانونو د تطبیق لپاره زمینه برابره شوه. کله چې په ملگرو ملتونو کې د افغانستان په پېښې باندې د نړۍ د لویو طاقتونو پرېکړه وشوه او د ملگرو ملتونو ځانگړی نماینده بنین سیوان وټاکل شو تر څو دغه جوړه شوې نقشه د پېښو د مختلفو ډلو تر مینځ حل او فصل کړي.

بنین سیوان په افغانستان کې ډېرو ډلو تپلو سره وکتلې. کله چې پنچشېر ته احمد شاه مسعود ته ورغی هغه یې د ملگرو ملتونو په پرېکړه لیک وپوهاوه چې ده ته په راتلونکي حکومت کې لس سلنه برخه ورکړی شوې وه. مگر احمد شاه په دې نه قانع کېده ده تر دې زیات حق غوښتنه.

له دې سره د جگړې د تاوان لس ملیارده دالره په روس ایښودی شوی وه چې دا به د ملگرو ملتونو له لارې افغانستان ته ورکوي. دغه پېښې په هغه وخت کې د روسانو اقتصاد ته ډېر لوی تاوان وه. ځکه روسان نوی د

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۱۱

افغانستان له وړانوونکې جگړې نه بېغمه شوی وه چې له دې سره اقتصاد له صفر سره برابر وه.

لپاره د دې چې روسان له دغې ملاماتوونکې تاوان څخه ځان وژغوري نو د خپل پلوي ډلو تپلو ته يې قومنده ورکړه چې دا پرېکړه تاسې مه منئ. دا هغه ډلې وې چې د نجيب په شتون کې يې په حکومت په بشپړه واک درلوده.

د نجيب يوازې څېره پاتې وه او بس. نجيب چې کله په حکومت کې وه هېڅوک يې په ياد نه وه. د پښتنو ډېر لوی مشران او د کار سپري د همدې د رياست جمهوري او د خاد د رياست په وخت له مينځه تللي. نو دغو ډلو تپلو په ډېره آساني سره د دغې پرېکړې د تطبيق مخه ونيوه. او خپله وفاداري يې روسانو ته ثابته کړه.

په دې کار سره امريکا غوښتل په افغانستان کې يوه داسې خلا را مينځ ته کړي چې افغانان دې په مختلفو نومو په خپلو کې سره په جگړه وي. تر څو نړۍ ته وښيي چې مجاهدين د حکومت خلک ندي بلکې دوی يوازې د جگړې خلک دي.

په دغه وخت کې امريکه لاس په کار شوه د خپل د استعماري پلانونو د تطبيق لپاره يې هغو گروپونو ته قومنده ورکړه چې د دوی پلوی وه او د همدې ورځي لپاره يې جوړې کړې وې.

چې لاس په کار شي همغه وه چې د کمونيستي عقيدو ملېشه او امريکا طلبه مجاهدينو سره لاسونه يو کړه د بنين سيوان د پلانونو مخه يې ونيوه.

چې په همدغه اړو دور کې نجيب د يوه نړيوال او سيمه ايز سازش په

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۱۲

پایله کې د طالب په لاس په دار وڅېژول شو په افغانستان کې حکومت د مجاهد نما کمونیست پلوه او د کمونیستي ملیشو د یوه گډ اتحاد لاس ته چې په جبل السراج کې د هغه وخت د روسي سفیر په مینځگړیتوب مینځ ته راغلی وه پرېوت.

نور په افغانستان کې د روس سره جگړې عملا پای وموند او د خپلو افغانانو ترمینځ د واک په سر جگړه پیل شوه چې دا جگړه د افغانانو د سترو بد بختیو پیلامه وه. د افغانانو تر مینځ په دې جگړه کې نړیوال طاقتونه او د سېمي هېوادونو هر یوه ځانته ځانگړې موخې درلودې.

روسانو خپل پلوي ډلې په واک رسولې وې ځان یې له تاوان څخه پرې وژغوره د خیر په غوندې ناست وه خپل سیل یې کاوه.

پاکستان غوښتل په دغه جگړه کې د افغانانو هغه نظامي قوت او وسلې چې د نجیب له حکومت نه ورته پاتې وې په کورنیو جگړو کې له مینځه وپسې. او هغه څلور سوه کلنه اردو ونړوي. چې په دې سره بریالی هم شو.

امریکا زیار ایسته هغه وسلې یې چې د جهاد په وخت مجاهدینو ته ورکړې وې. په هره توگه چې کېږي باید له مینځه لاړه شي. د دې ترڅنگ یې زیار ایسته چې د ځان پلوه داسې نوې ډلې راپیدا کړې چې کله ولس د تش په نوم مجاهدینو د جگړو له لاسه په تنگ شو هغه را دمخه کړې ترڅو دغه مجاهدین هم پرې له مینځه وپسې.

له دغو کارونو څخه د امریکې موخه دا وه چې په راتلونکو کې د خپل د یرغل لپاره لاره برابره کړي. ځکه امریکا د یهودیان په مشورو سره دا ارمان درلوده چې څنگه او په کومه لاره روسانو ته ماتې ورکړي چې د ویتنام د

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۱۳

ماتي غچ ترې واخلي.

د تش په نوم مجاهدينو جگړه ورځ تر ورځې اوږدېده او خطرناکه کېده. ټول ولس پرته له هغو نه چې شخصي گټې يې په کې وې؛ له دې کور وړانونکې جگړې نه په تنگ وه.

دلته د واک په گډۍ هغه خلک ناست وه چې هغوی ته له خپلو گټو نه پرته نور هېڅ هم اهميت نه درلوده.

ورو رو د دې قومندان سالاري نه په ولس کې کرکه او نفرت په زياتېدو وه. له يوې خوانه د کار نه شتون له بله پلوه جگړه بې نظمي، غلا، شوکې، ډاکې، رشوت، بې ځايه وژل، د خلکو ناموسونو ته په سپکه کتل، د بڼايسته هلکانو ساتل، دا ټول هغه لاملونه وه چې ټول ولس ورڅخه په تنگ وه.

البته دا بايد له ويلو پاتې نه شي چې دا ټول هغه کارونه وه چې د بهرنيو هېوادونو د لاس وهنې په پايله کې سرته رسېده.

بهرني هېوادونو چې په راس کې امريکا وه د دې خبرو په مينځ ته راوستو کې لوی لاس درلوده. تر څو په کرا کرا سره د دوی راتلو او مستقيم يرغل ته مناسب وخت په لاس ورشي ځکه د امريکايانو دا ډېر لوی ارمان وه چې يو ځل دې سيمې ته راشي. د منځني آسيا له نفت گاز او طلا څخه گټه وخلي. له بله خوا نه خپل زور رقيب روسيه له دې ځايه وڅاري. او تر کنترول لاندې يې ونيسي.

د تش په نوم مجاهدينو ونه شوه کړای له دې ستونزي ځان وباسي. ورځ تر ورځې په فساد کې غرق کېدل. اوس نو ولس يوه تغير ته اړتيا درلوده. هسې تغير چې خلک له دغه حالت نه وژغوري.

په ځينو سيمو خو داسې حالت مينځ ته راغی چې قومندانانو په بنایسته هلكان ځانونو ته نکاح کول. ترڅو په کندهار کې خلکو له علماؤ نه داسې غوښتنه وکړه چې له دغه حالت نه یې وژغوري.

د لومړي ځل لپاره په کندهار کې عالمان د ملا عمر په مشرۍ را پورته شوه د هغو قومندانانو په ضد یې وسله راپورته کړه چې دا کارونه یې په ښکاره سره کول. د گوندونو هغه قومندانانو چې یو وخت یې د جهاد جنډه پورته کړې وه او د اسلامي حکومت د جوړولو لپاره یې سینه درېوله نن همغه قومندانان د فساد اصلي لامل وگرځېدل.

ملا عمر د خپلې مدرسې طالبان له ځان سره کړه اول یې د کندهار په ښار کې هغه قومندان چې په ښکاره سره یې هلک ځانته نکاح کړی وه په دار وځړاوه. له هغه وروسته دا خلک ورو رو پیاوړي کېدل. د سیمې خلک هم ورسره ملگري کېدل.

د وخت په تېرېدو سره دوی د خپل د تحریک نوم د طالبانو په نوم کېښوده.

دوی په لږ وخت کې ډېرې سیمې ونيوې. دا غږ په نړیواله سطح خپور شو. دنیا خبره شوه.

په پیل کې طالبانو یوازې د کندهار په اصلاح بسنه کوله. مگر کله چې د گاونډیو هېوادونو دې خبرې ته پام شو چې دا ډله د دین او مذهب په نوم کولی شي په ولس کې ځای پیدا کړي بیا په ځانگړي ډول امریکا نو لاس په کار شول.

هغوی له دې ډلې سره د هر راز همکاريو ژمنه وکړه. امریکایان پوه شوه

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۱۵

چې د دې ډلې په مرسته موربه خپلو موخو ته رسېدی شو. د دې موخې ته د رسېدو لپاره يې بيا پاکستان ته لاس وغزاوه.

پاکستان د يهودو په مشوره هغه مصنوعي هيواد دی چې د انگلستان، امریکا، فرانسې او روس په خوښه او مرستو مينځ ته راغلی ترڅو وشي کولی د همدې تش په نوم اسلامي هيواد په مرسته په سيمه کې د اصلي اسلامي تحريکونو مخه ونيسي.

پاکستان د نړۍ لويو طاقتونو ته په اسيا کې د اسرائیلو حيثيت لري او د همدې موخې لپاره مينځ ته راغلی.

د امریکا نمايندگان پاکستان ته راغله دلته يې له هغو پوځي افسرانو سره وکتلي چې هغوی دافغانستان په جهاد کې ډېره تجربه درلوده. او د گوندونو سره يې پېژانده.

د پاکستان لخوا چې په هغه وخت کې بېنظير بوتو په واک وه د دې کار لپاره يې نصيرالله بابر ښه مناسب شخصيت وگاڼه.

په دغه وخت کې د انگلستان نماينده هم پاکستان ته راغی او د پاکستان جنرالانو سره يې په دې هکله خبرې وکړې او د مرستې ډاډ يې ورکړ.

د نړۍ د لويو طاقتونو لخوا پاکستان ته سينه ودرېده. پاکستان چې د همدې ورځې په تمه وه نصير الله بابر يې د طالبانو مشرانو ته راولېږل ترڅو د وی په خپله راشي اوله هغه نمايندگانو سره وغږېږي.

دا چې په پيل کې د طالبانو د تحریک موخه يوازې د کندهار د قومندانانو غوږونه تاوول وه. نو دوی د دومره لوی حرکت په تمه هم نه وه.

مگر هغه وخت چې د جمعیت اسلامي لخوا دوی سره د مرستو ژمنه و شوه دوی نور هم تاوده شوه.

پاکستان چې د همداسې موقع په تمه وه لاس په کار شو. له طالبانو سره یې له مختلفو لارو اړیکې ونيوې د دوی نمایندگان یې له خان سره پېښور ته بوتله. دا یو ښه چانس وه چې د پاکستان حکومت ته په لاس ورغی.

که موږه لږ تېر تاریخ ته ځیر شو لکه څنگه چې زمور د هیواد د تباهی اصلي مجرمین همدغه د گوندونو مشران دي. ورسره په نړۍ کې د اسلامي واک له لاسه د ورکولو اصلي مجرمین هم همدغه گوندي مشران دي.

دوی د نړۍ له مسلمانانو سره دا لاپې شاپې ووهلې چې موږه به په نړۍ کې د اسلامي نظام د قیام لپاره کار کوو. مگر دوی یوازې خپل هیواد هم جوړ نه شو کړی.

همدارنگه د نجیب د حکومت د له مینځه تلو په وخت پرته له دې چې په هیواد کې یې د خپل مینځي د جگړو بنسټ کېښوده همدارنگه یې د نورو سترو خیانتونو لپاره لارې هوارې کړې چې له جملې څخه د طالبانو پیدا کېدل او بیا په جنگي محاذونو کې د هغوی پرمختگونه.

هغه وخت چې د نجیب حکومت ماتې وخوړه دا د څوکۍ مینانو د واک لپاره د کابل په خوا وخوځېدل. په کابل کې دوی په خپلو کې سره ښکړې اړم کړې. د لسهاو زره انسانانو وینې یې توی کړې کابل یې په کنډواله بدل کړ. خو دوی ونه پوهېدل چې څه کوي او د چا لپاره یې کوي.

په دغه وخت کې چې د نجیب حکومت ماتې خوړه د ډېرو غربي هېوادونو نمایندگان پېښور ته راغلي وه چې په هغې ډله کې د امریکې د بهرنیو وزارت

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۱۷

يو ټيټ رتبه کس هم پېښور ته پرته له دې چې راتگ يې اعلان شي په پټه سره د ای. ایس، ای په خوښه راغلی وه.

د حمل په ۲۶ کال ۱۳۷۱هـ، ل کې دغه نمايندگان د پاکستان د لوړ پوړو مقاماتو په گډون د ای، ایس، ای د څو تنو په گډون چې نصيرالله بابر هم په کې گډون درلوده. داوه گونو گوندونو مشران پرته له حکمتياره سره راتول شوه. په هغه وخت کې داسې ويل کېدل چې په دغه غونډه کې په غیر مستقیمه توگه د اسراییلو يو نماينده هم وه. د نوي حکومت په جوړښت خبرې وکړې.

له هغو آوازونو نه يوه لويه آوازه دا وه چې د انگلستان. فرانسې. امریکا او اسراییلو نماينده گانو د جمعيت مشر استاد رباني ته وويل چې که ته د حکمتيار قدرت رسېدو مخه په کابل کې ونيسي نو موږ به تا تمويل کړو تا سره به د وسلو. پيسو او نورو اړتيا وړ شيانو مرسته کوو.

له هغې خوانه د پاکستان مشهور جنرالان لکه جنرال امام، جنرال عبدالحميد او داسې نورو د حکمتيار شا وډبوله چې د دې نورو گوندونو په مقابل کې موږ به له تا نه ملاتړ کوو.

داسې هم ويل کېدل چې استاد رباني د اسراییلو له نماينده سره دا خبره پخه کړې وه چې کله موږ به د کابل حکومت ونيوه اول تاسې زموږه حکومت په رسميت وپېژنئ بيا به موږ به د تاسو حکومت وپېژنوو.

د پېښور په گورنر هاوس کې مجددي د دوه مياشتو لپاره د رئيس جمهور په توگه وټاکل شو. او حکمتيار د خپلو تېرو اشتباهاتو په لړ کې دا دی بيا هم ستره اشتباه وکړه.

حکمتیار له حکومت نه بهر پاتې شو. په دې توگه د بهرنيانو په لمسونه افغانستان بيا د خپل منځي جگړو ډگر وگرځېده.

چې له دې سره په افغانستان کې د اسلامي نظام تاسيس هسې يوه خبره شوه. هغه دعوه کوونکي چې له سل سلنه اسلامي نظام لپاره پرته په بل څه نه قانع کېدل خپل ټول ځواک يې په خپل مينځي جگړو کې اوبه کړ.

په دې ځای کې يوه ډېره اړينه خبره دا هم ده چې په دغه تحولونو کې د روس ډېر لوی لاس وه. ځکه په کابل کې لا هغه ملېشي چې له مسعود سره تړونونه کړي وه تر څو د حکمتيار واک ته د رسېدو مخه ونيسي.

حکمتيار نه غير اسلامي هېوادونه ټول وپربدل. هغوی داسې فکر کاوه چې دی غواړي په افغانستان کې يو داسې نظام مينځ ته راوړي چې د نړۍ ټول تندروه مسلمانان په يوه مرکز راټول کړي.

له بله پلوه د روس حکومت هم په افغانستان کې د يوه اسلامي نظام له قيام نه په وېره کې وه خپلو پلوي ملېشو او پټو مليشو ته چې د مجاهدينو په صفونو کې وه د يو ځای کېدو قومنده ورکړه.

کله چې نجيب له دې کودتا نه خبر شو په سخته وېره کې شو. ځکه لکه مخکې مې چې وويل روسانو ته نور د نجيب حکومت څه گټه نه شو رسولی او هم په اردو کې د تڼي له کودتا نه وروسته يې څه واک نه وه پاتې.

هغه جنرالان چې د شمال (ملېشي مجاهد) ټلوالې وړ څخه سترگې سوزېدې هغوی د همدې نجيب په لاس د هغوی په لمسونه يا له مينځه لاړه او يا له ملکه بهر ووتل.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۱۹

د تلوالې د کودتا سره سم نجیب له ډېرې ورخطايې نه د ملگرو ملتونو د فتر ته پناه وروړه.

چې له دې سره یوه څه آرامه ساه یې واخیسته.

د نجیب یوه ملگري راته وویل:

کله چې زه د ملگرو ملتونو دفتر ته ورغلم او له نجیب سره مې ولیدل هغه

ډېر خفه او پنبېمانه ښکارېده. کله مې ورڅخه وپوښتل راته یې وویل:

زه ډېر سخت وغولېدم ما د دوی په لاپو شاپو او قسمونو باور وکړ مگر په

ډېرې بې ننگۍ یې د ما په ضد سازش وکړ.

نجیب نژدې تر لسو کلنو زیات د ملگرو ملتونو په دفتر کې بندې وه. مگر

دې ادارې یې د تل ژغورنې لپاره هېڅ کوم اقدام ونکړ. چې بیا وروسته د

طالبانو له راتگ سره سم په کابل کې په دار وځړول شو.

سره له دې چې نجیب په ښکاره سره یو کمونیست وه. تل یې د افغانانو

وینې زبېښلي.

د ده واک په دور کې په لکونو افغانان د خاورو د خوراک شوه. په دې نوم

او په هغې نوم یې په شهادت ورسول. چې په ټوله سیمه کې د انسان وژنې

او ظلم له کبله په غوايي نجیب مشهور وه.

مگر بیا هم د یوه ملک رئیس جمهور وه په دا توگه پرته له محاکمې یې

وژل هم د بشري ټولنو له قوانینو سره په ټکر دی. او هم اسلام دې ته اجازه

نه ورکوي چې یو دوه تنه دې د واک اخستو په وخت یو بندي که هر څومره

گنهگار هم وي په خپل سر ووژني. دا د اسلامي شریعت د اصول خلاف خبره

د نجیب په دار خړېدل خو خواوې لري:

۱--- له ټولو روایاتو نه دا روایت ډېر حق ته نژدې ښکاري هغه طالبانو چې نجیب د ملگرو ملتونو له د فتره راوويسته هغه په ټپته سطحه طالبان وه چې هغوی سره هومره پوهه نه وه چې د یو ملک رئیس جمهور چې هغه هم په یوه معتبره نړېواله اداره کې بندي وي له هغه ځایه راويستل او هغه بیا په خپل سر په دا خړول دا څومره له اسلام او ټولنيزو قوانينو سره په ټکر دی او څومره د لوی جرم خبره ده که گنهگار هم وي.

۲--- داسې هم ویل کېږي چې د بهرنیو استخباراتو د کړیو لاس ده ځکه نجیب سره د ځینو گاونډیو هېوادونو په هکله ډېر مالومات وه.

۳--- داسې هم ویل کیدل چې له نجیب سره د جهادي قومندانانو د ډېرو جناياتو او له خاد سره یې د اړیکو ډېر اسناد موجود وه چې راسپړل یې ډېرې ستونزې ورته پیدا کولی شوې.

۴--- داسې هم ویل کېدل چې نجیب د روسانو په لمسون د هغوی د نوکرانو په لاس په دار وځړول شو.

ځکه د روسانو د استعماري موخو ډېر اسناد له ده سره وه. چې په ښکاره کولو سره یې د هغوی مردارې څېرې برېښې کېدې.

خو د حق خبره همدا ده چې هغه د بې تجربه ځوانو طالبانو کار دي چې دا سې کرڼه ورته ویاړ او فخر ښکارېده.

زموږ د ولس وگړي تل د بې ځایه احساساتو ښکار شوي. د دوی له پاکو احساساتو څخه تل په کمین کې ناست د ښمنانو ناروا گټه اخیستې. زموږ ولس د نړېوال استعماري قوتونو څخه د بې ځایه تقدیر په نتیجه کې په

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۲۱

جگړو اخته شوي. هر نړيوال ځواک چې خپل د واک پراختيا لپاره هېوادونه لاندې کړي نو په سر کې زموږ هېواد دی.

هر استعماري ځواک له اسکندر نه تر امريکا پورې دا ټول په همدې خاوره کې له خپل استعماري موخو سره له مينځه تللی.

د پېړيو په تېرېدو سره بيا هم زموږه مشرانو خپل اصلي رسالت نه دی پېژندلی. دوی خپل دوست او دښمن ونه پېژانده. تل د استعماري ځواکونو لپاره مفت عسکر جوړ شوي. کله چې په هېواد کوم لوی ځواکمن قوت يرغل کوي په هغه وخت کې ويده وي بيا د څه وخت په تېرېدو سره يې غيرت را وپارېزي بيا د همدې استعماري قوت په مقابل کې په جگړه شي. او له بل استعماري قوت نه مرستې تر لاسه کوي.

پېړۍ پېړۍ واوښتې خو دا قانون لا هغسې روان دی.

طالبانو چې کله کابل ونيوه په دې ونه توانېدل چې خپل واک په ښه توگه د هېواد گوټ گوټ ته وغزوي. په کمين ناست د پنجشېر قومندان احمد شاه مسعود سره يې د جگړې پيل وکړ.

مسعود چې په تبليغاتو کې ډېر مهارت درلوده ويې شو کولی په لنډ وخت کې د استعماري ځواکونو پام ځانته راواړوي. او د مرستو دروازه په خپل مخ پرانېزي.

چې دا د نړۍ د استعماري ځواکونو لوی ارمان وه. مسعود تر هغې وخته له طالبانو سره وجنگېده چې ترڅو د يوه ډېر لوی نړيوال سازش په پايله کې دی له پښو ولوېده.

هغه وخت چې سازش نړيوال په پايله کې او د يهودو د استعماري

شیطانته په سازش مسعود د خپلو ملگرو په لاس د سنبلې په ۱۸ کال ۱۳۷۱ ل، ل کې ووژل شو. ورسره جوخت په ۲۰ د سنبلې د ۱۳۷۱ ه، ل کې د امریکا په سوادگرېز مرکز باندې د سورلی الوتکې وڅنگېدې. په همدغه بانه امریکا وویل چې موږ به افغانستان کې د القاعدې مرکزونه بمبارد کوو او د هغوی ټولې ځالې به له مینځه وړو.

چې په حقیقت کې دا د یهودو یو نړیوال سازش وه په دې موخې چې له یوې خوا به امریکا په یوې جگړې کې راگیر کړي او مسلمانان به په همدغه وټکوي. له بله پلوه به د مسلمانانو هغه گوندونه چې یهود په راتلونکې کې ورڅخه وپره لري په دغه جگړو کې راگیر او په نښه کړي چې بیا یې له مینځه وړل ورته آسانه شي.

له دې انکار نه شي کیدای چې د نړۍ په سوداگریز مارکیټ باندې اصلي بریدگر همدغه یهودیان وه. مگر په ډېر مهارت سره خپل دغه عمل پټ او په ځای یې د القاعدې په نوم داسې اسلامي گوندونه ملامت کړه چې تر دې وخته یې چا هم نه وه اورېدلی.

دوی په ډېرې بې شرمۍ سره د اسامه په نوم د سعودی یو لوی شتمن چې د روسانو د یرغل په وخت یې له مجاهدینو سره ډېره مرسته کوله د القاعدې د مشر په نوم ونوماوه. چې اسامه د مرگ تر وخته هم له دې نوم څخه انکار کاوه.

په افغانستان کې یې حاکم طالبانو په دې تورن کړه چې دوی اسامه ته ځای ورکړی. او اسامه دغه برید له همدې ځایه تنظیم کړي. په داسې حال کې چې اسامه له وپېرې د افغانستان په غرونو کې په غارونو کې پټ وه.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۲۳

د هغو الوتکو رېښتینوالی هم تر اوسه ثابت نه دی چې آیا دا الوتکې وي او که د الوتکو په شان جوړ شوي راکټونه؟

دې پوښتنې ته تر اوسه هېڅ ځواب نه دی ویل شوی.

ځکه که دا رېښتینې الوتکې وی نو د هغو کسانو نوم لیکړ ولې خپور نه شو چې په دې الوتکو کې سفر کاوه. چې دا تر اوسه هم معما ده.

یهودیانو په ځانگړي ډول د امریکا هېواد د انگلستان په مرسته د پاکستان هېواد دې ته اړ کړ چې د طالبانو له مرستې نه لاس په سر شي. خو تر څنگ یې داسې بله لوبه جوړه کړه چې طالبان یې په شا تپول چې ځانونه ټینگ کړی مورې مو تر شا ولاړ یو.

طالبان هم چې تر دې وخته لا په سیاست کې ډېر خام وه. ځکه دوی جگړه لیدلې وه مگر د سیاست له ډگره ناخبره په دې لاپو شاپو یې اتبار وکړ. د اسامه په هکله یې یو غلط دریځ غوره کړ. کله چې امریکایانو یرغل کاوه طالبانو خپل ټول پوځونه د شمال ولایتونو خوا ته بوتله. ځکه دوی په دې ډاډه وه چې د پاکستان لخوا په مورې هېڅ وخت یرغل نه کېږي.

مگر هغه وخت چې یرغل پیل شو اول راکټ د عربو له سمندرگي نه راپورته شو. او لومړی بم غورزونکي الوتکه د پاکستان له هوایي ډگرونو څخه. په هغه وخت کې د جنرال مشرف د یوه سیمه ایز تلویزیون د خبر نگار په ځواب کې چې ورڅخه ویې پوښتل چې:

تاسو خو د طالبانو پلوي وئ او هغوی ته مو ډاډ ورکاوه چې د پاکستان لخوا به په هوا کې هم امریکایي الوتکه تېره نه شي مگر نن وینو چې د پاکستان له هوایي ډگرونو نه امریکایي ډرون الوتکې په هوا کېږي او په

طالبانو يرغلونه کوي؟

مشرف ورته په ځواب کې وويل:

پاکستان بيل ملک دی او افغانستان بيل.

هر يو د خپلو گټو په لټه کې دی.

موږه ته تر هرڅه د مخه پاکستان اهميت لري.

دا د افغانانو خپل کار دی چې ځان وساتي.

زموږه يې له بل ملک سره څه.

پاتې شوه د تړون خبره: د ملک گټه تر هر تړونه گران دی.

تر ټولو د مخه پاکستان په ډېرې بې شرمۍ سره د طالبانو د وخت سفير

(ملا ضعيف) چې تر دې وخته د افغانستان رسمي سفير وه له سفارت څخه

ووېسته امریکایانو ته په لاس ورکړ.

همداسې په سلونو د افغانستان قونسلران، سياسي شخصیتونه، مدني

فعالان، د طالبانو ډېر لوړ پوري چارواکي په ډېرې ناځوانۍ سره ونيول او

امریکې ته يې وسپارل.

(اوس چې طالبانو د يوې اوږدې مبارزې نه پس د بيا لپاره حکومت لاس

ته راوړه. او د نړۍ سوپر يکه تاز قدرت يې په گوندو کړ. د افغانستان حکومت

يې د بيا لپاره ونيوه. دا سپارښتنه کوم چې تېرې ترڅې تجربې تکرار نکړي د

بيا لپاره د پاکستان په لاپو شاپو ونه غولېږي د دې تگ، بې غیرته او بې وفا

ملک په خبرو باور ونکړي بلکې د تېرو عملونو پوښتنه ترې وکړي)

د امریکایانو يرغل پيل شو!

دا منم چې د دوی يرغل يوازې هوايي برید نه وه.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۲۵

او یوازې هوایي برېدونه نه شي کولی یو ملک مات کړي. نو امریکا په دغه وخت کې د مخالفو قوتونو له مشر ملا فهیم سره اړیکه ونيوه. (فهیم ته خو کرزي خان د مارشالي رتبه ورکړه خو دا ترې ونه پوښتل چې دا مارشالي چاته او ولې؟!) له یوې خوا خو فهیم یو ملکی وه نه نظامي چې ده ته دومره لویه رتبه ورکړی شي. له بله پلوه مارشالي باید هغه چاته ورکړل شي چې له هېواده یې د پرد یو بریدونه درولي وي .

فهیم خو د امریکایانو راتگ ته لاره هواره کړه. او د پیسو په بدل کې یې په ډېرې بې شرمۍ سره یوه بوجی دالر واخیستل او خپل هېواد سودا یې له یوه یهودي سره وکړه. همدغه مارشال د ۶۰۰ میلیونه دالرو په مقابل کې د یهودانو صلیبیانو سره د طالبانو په ماتېدو کې مرسته وکړه . په حقیقت کې که امریکایانو هوایي بمباری کولی او پلی پوځ یې نه درلوده نو د شمال تلواله یې پلی پوځ شو.

وروسته له یوه ډېرې بې رحمه عملیاتو څخه طالبان مات شو. پنجشیري لنډغر له خپلو نورو بد ماشانو سره د امریکایي الوتکو په مرسته په کابل حاکم شول.

په لنډ وخت کې حامد کرزي ته د حکومت واگې ور وسپارلې. که کرزی رئیس جمهور وه مگر رېښتینی واک ټول د فهیم په لاس کې وه. د پرېکړو واک له فهیم سره وه.

له هغې ورځې وروسته د نړۍ مرستې د افغانستان په خوا راماتې شوې. هغه خلکو چې له امریکا نه مرسته راوړه هغه هم غله وه. او هغو خلکو ته چې دا مرستې سپارل کېدې هغه هم غله وه.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۲۶

په افغانستان کې نور واک د غلو، او بد ماشانو په لاس کې پریوت.

د حکومت او حکومتداری گلیم ورتهول شو.

ټول افغانستان د پنجشیري لنډغرو په واک کې شو.

یوازي یو څو تنه په شمار تمه لرونکي انسانان وه چې په اصل کې د

شمال ټلوالې تالي ختي وه.

د امریکا په بوجیو دالر راتله او همدغه غلو به په خپل مینځ کې وپشل.

په کابل کې داسې یو حکومت حاکم شو چې پرته له ځان څخه یې بل

څه او څوک نه پېژانده.

دلته د بد ماشانو پاچا یې شوه.

دلته په دننه حکومت کې په چور چپاول او غصب سیالي وه. له جمهور

رئیس نه نیولی تر پیاده پورې ټول د رشوت په فکر وه.

دلته خدمت د لوړ پوړو ودانیو لپاره وه.

هره خواته د بنکلو بازارونه او د بنکلا خرڅلاو وه.

دلته درې شیانو اهمیت درلوده.

(کاسه، بوسه، او پیسه)

د کار لپاره دا درې توکي معیار شوه.

د بنځو بازار بڼه گرم وه.

که به یوه ډېره بیکاره بڼځه به وه خو چې بنکلي به وه او پنځه لیسانس

هلکان به وه هغه د دولسم بنکلي فارغه به منل کېده خو دغه لیسانس او

ماستر به ځواب کېده.

نور څوکي د پیسو په مقابل کې پلورل کېدې.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۲۷

یوې نجلۍ راته وویل:

دا د ښوونکي بست زما شخصي دی دا ما په اويا زره افغانۍ د وزارت معارف نه اخستی.

ښځې که بې سواده هم وي خو چې ښکلې به وي او یوې استخباراتي کړيو سره به تړلې وي هغه د وزارت څوکۍ ته په آسانه سره رسېدی شوه. د امریکا په لاس جوړ شوی حکومت او بیا په هغې کې د داسې خلکو گومارل چې په ټولنه کې د پریوتو مزدور او غلام طبقې څخه به وي.

دې خلکو ته اسلام، وطن او د وطن خلک هېڅ اهمیت نه درلوده. دوی ته یوازې پیسې ښه ښځه کول یې په هره توگه وي ښه کور او د ځینو خو لا د ښه هلک ساتل، لکه مارشال په خلکو سپیان ساتل آسونه ساتل ډېر اهمیت درلوده. له خلکو نه په زوره د ځمکو نیول. د کورونو غصب کول په شخصي مالونو منگلولي خښول. دا خو د حکومت د اراکینو تر مینځ ورځنی کار وه.

ښایسته نجلۍ پیدا کول او له هغې سره په هره ممکنه وسیله واده کول، د یوه واده له ځایه څو وادونه کول. دا یوه سیالی گړځېدلې وه.

دا وضعیت همداسې روان وه. ورځ تر ورځې د کرزي حکومت په فساد کې ککړېده.

د فساد کچه دې حد ته رسېدلې وه چې نور یې بېلگه په نړۍ کې نه پیدا کېده.

په ټوله نړۍ کې دا خبره مشهوره وه چې افغانستان په فساد کې اول درجه هېواد دی.

مگر په حکومت کې هغه خلک چې په لوړو پوستونو کې کار کاوه لکه

مرضانو په شان په غورو کانه وه دا خبرې یې هېڅ نه اورېدې.

کرزی چې په دغه وخت کې د حکومت زمامدار وه داسې یوه پالیسي یې خپله کړه چې خلک یې د امریکا په پیسو خپلول. د نړۍ والې ټولني لخوا چې څومره مرستې راتلې هغه یې په دا لنډغرو وپشلې. هغه سیاسي گوندونه او قومي گوندونه چې پیل یې په قوم گرایي شوی وه لکه د هزاره گانو چې یوازې د هزاره قوم پورې اړوند گوند وه.

او یا جنبش ملي چې ټول په کې ازبک قوم وه. او یا د شمال ټلواله چې اکثریت په کې د یوې ولسوالۍ پنجشېریان وه. دا گوندونه څه د روسانو د یرغل په وخت د پردیو په لمسون جوړ شو او یا د روسانو له ماتې وروسته. دا قومي گوندونه په حقیقت کې قومي غوندونه وه.

د دوی لپاره کرزي ځانته د حکومت له بودیجې نه د مصارفو په نوم ډېرې پیسې ورکولې.

او هغه بنسټونو ته چې د یوه ځانگړي موخې لپاره جوړ شوي وي. کرزی له داسې سیاستمدارانو سره مخ وه چې هغوی ته پرته له خپلو گټو نور هېڅ هم اهمیت نه درلوده. هغوی د سیاست ډگر ته د ژبې او قومیت پر بنسټ راپورته شوي وه.

هغوی ته نور هېڅ اهمیت نه درلوده. داسې یو قوم وه چې کله به واک وه نو دا حکومت بیا قانوني وه. خو چې کله به له واکه لرې شو بیا نو دا حکومت به یې په قوم پالنه ژبپالنه او نورو تورو تورو تورو کړ.

داسې سیاستمداران چې د سیاست په اصولو هېڅ خبر نه وه. هغوی یوازې د پیسو ټولېدلو ته ژمن وه.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۲۹

د کرزي د حکومت دوره ټوله په همدې ايلتو تېره شوه. په هېواد کې هېڅ داسې بنيادي کار ونه شو چې د ولس دمه پرې جوړه شي. دا داسې غله وه چې له کوره يې غلا کوله او د گاونډيانو کورونه يې پرې آبادوله.

که نن سبا يوه رېښتيني څېړنه وشي نو د پاکستان د لاهور په هره کوڅه کې زموره د افغانانو څو فابريکې شته. که په يوه کوڅه کې لس فابريکې وي نو څلور به يې زموره د افغانانو وي.

دا اکثره هغه خلک دي چې په سياست کې هره خبره د پاکستان پورې تړي. خو په حقيقت دوی خپله د پاکستان د ای، ایس، ای ځانگړي نماينده گان دي. د دې لپاره چې دوی خپله رسوا نه شي او دغه شرمېدلی عمل يې د خلکو مخې ته رانه شي نو هره خبره يې همدا ده چې پاکستان!

کرزی يوازې دې ته خوښ وه چې زه رئيس جمهور يم. نور يې هېڅ صلاحيت هم نه درلوده کرزی په ارگ کې له څو خواوو نه محاصره وه. له يوې امريکايي مشاورين او جنرالان وه. له بله پلوه د شمال د ټلوالی د ډلې مشران وه ورسره د هزاره د گوندونو مشران. کرزی مجبور وه د دې ټولو خبره په سره سينه واوري. په نور ملت چې هر څه تېرېده پروا يې نه کوله. داسې يو دولت چې د دنيا ټولې پيسې دلته راغلي خو لپاره د دې چې د ملت په گټه ولگول شي د غلو او بدماشانو جیبونه پرې ډک شول. په بهر کې د نړۍ بانکونه هم د همدې انسانانو په پيسو ډک شوه.

که امريکا په زرونو مليارده دالر د مرستې په نوم دلته راولېرلې په مقابل کې داسې کړنلاره ورته غوره کړه چې دا پيسې په سر کې د امريکايي قرارداد

يانو او بيا د خپله افغاني قرار داد يانو چې دغه قرارداديان اکثریت پنجشيري وه حيف او ميل شوې. نن سباوينو چې همغه قرارداديان ميلونران دي. د کرزي په حکومت کې چې کومه بد ماشي ده کوم ظلم دی کوم تېری دا ټول د همدغه پنجشېرې بدماشانو لخوا تر سره کېږي.

په هيواد کې اختطاف، غلا، وژنه، دا ټول د همدې ډلې کار دی. ځکه چې دوی پیسې لري کرزی دې خلکو داسې را محاصره کړی چې ځان ترې نه شي خوزولی.

اوس که امریکا دا برېتونه تاووي چې موږه له افغانانو سره ملیاردونه دالر مرستې کړي. دا هسې غلطي کوي. بلکې هغه دې په زغرده اعلان وکړي چې موږه دا مرستې په افغانستان کې د خپلو قرارداديانو او پنجشېرې قرارداديانو سره کړي. نه له افغانانو سره.

امریکایان به دا هم په افغانستان حسابوي چې د کابل هوایي ډگر موږه رغولی.^۱

د کرزي د حکومت دوره خو ټوله همداسې په رشخند وه او تېره شوه چې په تاریخ کې به لیکل کېږي. دکرزي د حکومت ډېر ناکامه کارنامه دا هم وه چې امریکایان یې په دې قانع نه شو کړی چې د حکومت له مشورې پرته به په افغانستان کې خپل سري عملیات نه کوي. مگر امریکایانو دا کار په

---

^۱ کله چې د وږي (سنبلې) په ۱۸ نېټه د امریکایانو وروستی الوتکه په هوا کېده نو د کابل د هوایي ډگر ټول شته یې له منځه یوړل. روغې الوتکې، موټرې، هانوې ټانگونه د ډگر خپله د زغاستې لیکه، انتظارخونه، رادارونه، او نور هر څه چې په مخه ورتله هغه یې له منځه یوړول.

اشرف غني وتنبتيد؟ وتنتول شو؟ او که تبتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۳۱

ډېرې خوښۍ سره تر سره کاوه. او له هغوی سره چې هر څومره ژباړونکي وه هغه ټول په سرکې پنجشېري بیا د کاپيسا ورپسې هزاره گان وه چې دا خلک ټول د پښتنو سره دښمنان وه. هغوی به امریکایانو ته غلط گذارشونه ورکول او د امریکایانو به هم پرته له دې چې د افغانستان حکومت پرې خبر کړي په خپل سر به یې عملیات برابر کړ.

یو بېگناه انسان به یې د شپې لخوا ونیوه په داسې حال کې چې همدغه نفر یې پرته له کوم مزاحمته نیولی شو. مگر د شپې لخوا یې چاپې اچولې چې دنیا ته داسې وښيي چې دا ډېر لوی تروریست او ډېر لوی شخصیت وه. هغه به یا ښوونکی وه. یا به بزگر وه. یا به ډرپور وه. یا به دوکاندار وه. خو د یوه ډېر لوی تروریست په نوم به ونیول شو بیا به د زندان د تورو تمبو شاتو په بگرام او یا په گوانتانامو کې پرته له کوم جرم او یا کومې دوسې پروت وه. چې د کرزي د حکومت په مقابل کې حساسیتونه له همدې کبله زیاد شو. د طالبانو تحریک چې د امریکایانو له راتگ سره په بشپړه توگه له مینځه تللی و. د همدغو بې مسئولیته عملیاتو له کبله ورو رو بېرته ورځ تر ورځ پیاوړی شو.

په سر کې چې هغوی په ولسوالیو کې عملیات نه شو کولی په کرا کرا سره د عملیاتونو لړۍ لویو ښارونو ته ورسېده. چې د ورځ په تېرېدو سره دا تحریک نړېوال کېده. او د کرزي حکومت د فتنو او د فساد په لور روان وه. له نړۍ نه یې فاصله اخیسته. تر دې چې په نړۍ کې د یوه مفسد حکومت په نوم وپېژندل شو.

له ده وروسته د ده ځای ناستی او مېراث خور اشرف غني شو. د ده په

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۳۲

ټاکل کېدو افغانان څه نا څه خوښ وه چې که کوم قانوني حکومت مینځ ته راشي. او د ناخوالو پوښتنه وشي.

اشرف غني دوه ځلي د ټاکنو په پایله کې گټونکی اعلان شو. مگر د ده مقابل لوری چې د یوه عجیبه سیاست څخه برخورداره وه له هرې ناکامۍ نه پس به یې دواړه پښې په ناولو موزو کې ننوښتي دا یوه خبره به یې کوله چې نه یې منم.

د ده په هکله په رسنیو کې دا متل ډېر مشهور شوی وه چې (گل مرجان یې نه مني) ده د خپل د مشر خبره په ښه توگه سره تطبیقوله.

مسعود چې د مخالفې ډلې مشري یې په غاړه وه او له یوه عجیبه سیاست نه برخورداره وه په گلپهار کې په خپله یوه بیانیه کې ویلي وه چې:

(پښتانه د خپل د عزت لپاره له هر مقام نه تېرېږي نو تاسې په خپل شله توب او بې شرمۍ سره کولی شي په دوی هرڅه ومنئ.)

داکتر عبدالله چې نه یې په سترگو کې د انسانیت اوبه وي. نه یې د سرپیتوب حیا درلوده. او نه د سیاست له انساني خوی او بوی سره آشنا وه څلور ځله یې ټاکنې وکړې. هر ځل به یې ماتې خوږه خو بیا به هم را پورته شو دا یوه خبره به یې کوله چې په ټاکنو کې ټگي شوې نه یې منم. هر ځل به یې د څو غلو په بدرگه دغه شعارونه تکرارول.

نه یې منم!

ټگي شوې!

خو چې کله به ځینو څېرو مینځگړیتوب وکړ چېرې به یوه څوکۍ ورکړه

بیا به نه تقلب وه نه به ټگي برکي وه. بیا به همغه حکومت قانوني وه.

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۳۳

نړۍ هم په دې خبره بڼه پوهېده خو هغوی دا زیار ایسته چې باید په افغانستان کې داسې یو نظام حاکم وي چې هېڅ کار ترې جوړ نه شي. ضعیفه دولت وي چې د دوی پلانونه په کې په بڼه توگه تطبیق شي.

اشرف غني د دوهم ځل لپاره وټاکل شو د ژمنې په ورځ بیا عبدالله لا یو څو غله ډاکه ماران او د چور چپاول خاوندان راټول کړه له اشرف غني سره یې سم ځان د جمهور رئیس په توگه وټاکه. او د یوه ډېر مشهور غله په لاس یې ژمنه وکړه.

مگر د ځینو سیاست مدارانو په مینځگړیتوب د اشرف غني لخوا ورته ټاکل شوې څوکۍ چې د سولې د عالي شورا ریاست وه په غاړه واخیسته بیا نه ریاست جمهوري وه او نه تگي برگی. بیا دا حکومت قانوني شو هر څه سم دم شوه.

دلته سړي ته سوال پیدا کېږي چې که چېرته په رېښتیا سره هم په ټاکنو کې تگي برگی شوې وه او ته په رېښتیا سره ټاکل شوی رئیس جمهور وي بیا نو ولې په تېته څوکې قانع کېږي.

خو حقیقت دا دی چې دا خلک د واک لپاره هرڅه مني خو چې واک ته ورسې. د دې پروا نه کوي که د دوي عزت پایماله کېږي او یا د ملک عزت او آبرو توپېږي. دا هرڅه دې وشي خو چې دوی په واک کې وي.

اشرف غني چې د اقتصاد په برخه کې په نړۍ کې یو وتلی شخصیت دی مگر په سیاست کې بیا دومره ماهره نه دی. خو بیا هم زموږ په سیاستمدارانو کې یو څه پوی سیاستمدار وه.

په ږندو کې د یو سترگې خاوند پاچا وي!

ده وشو کولی څه ناڅه هېواد له اقتصادي بحران څخه وباسي. د غله او د چور چپاول خیلانو مخه ونیسي. هیواد په اقتصادي لحاظ سره په پښو ودروي.

افغانستان یوڅه له اقتصادي کمزوری نه وژغوري.

ګاونډي دښمنان ګوښي ته کړي. هغه هېوادونو چې به په یوه ځل د بندر په بندېدو سره به په ملک کې یو بحران را ولاړېده له انزوا سره مخ کړه.

د ملک په پرمختګ کې یې ډېر زیار وایسته.

د پوهنې په برخه کې چې اصل د پرمختګ دی ډېر کار وکړ.

هغو غلو ته به چې میاشتنی په مختلفو نومونو پیسې ورکولی کېدې هغه یې په ټولو بندې کړې.

دروغجن سیاستمداران یې ورو رو ګوښي ته کول.

په هیواد کې یې د تولیدي فابریکو کچه زیاته کړه.

هغه څه به چې له بهره په ډېرو پیسو راوړل کېدل دلته یې د تولید زمينه ورته برابره کړه.

د هیواد د ننه تولیداتو ته یې د بهرنه راوړل شوو توکو نه زیات ارزښت ورکاوه او بازارونه یې ورته برابرول.

د محصلینو بهر ته د زده کړې لپاره ډېره ښه زمينه برابره کړه.

ورځ تر ورځې یې د تولیداتو کچه لوړوله.

د پاکستانی او ایرانی وارداتو باندې ساحه تنګېده.

د افغانستان د اوبو لپاره یې ښه مدیریت وکړ.

هغه اوبه چې په مفتی پاکستان او ایران ته تلې د هغو لپاره یې بندونه

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۳۵

جوړ کړه او هغه يې مهار کړه.

په ښکاره سره يې اعلان وکړ چې يو بېلر اوبه يو بېلر تيل.

په بهرنيو مصنوعاتو يې تر ډېره حده بندېزونه ولگول.

کرهڼې ته يې ډېره وده ورکړه.

کرهڼېزو توليداتو ته يې په بهر کې بازارونه پرانيستل.

د سواداگرو لپاره يې ډېرې آسانتياوې برابرې کړې.

د بهرنيو وارداتو کچه راتپته شوه.

ورو رو هېواد د پرمختگ په لور گام پورته کاوه.

هيواد د قانونيت به خوا روان وه.

د هېواد اقتصاد يې لوړ کړ.

پانگه والو ته يې ډېرې اسانتياوې برابرې کړې.

دوی ته يې ډېر امتيازونه ورکړه.

په دننه کې يې څه نا څه مخالفين هم رامات کړه.

خو بيا هم د بهرنيو هېوادونو په مرسته په دننه کې مخالفينو ته مرستې

ورکول کېدې او د نظام په ضد راپارول کېدل.

لويه خبره زموره د گاونډيو دى په ځانگړي ډول د پاکستان!

لکه مخکې مې چې وويل:

پاکستان د اسلام په نوم جوړ شوى ملک دى مگر په حقيقت کې د اسلام

په ضد يو مصنوعي هېواد دى.

د لته زما د پاکستان له ولس سره څه کار نشته.

د پاکستان ولس په رېښتيني توگه يو مسلمان هېواد دى.

خو ستونزه ټوله د سياستمدارانو دی.

د پاکستان سياستمداران ټول له يوې بهرنۍ کړۍ پسې تړلي دي.

ټول له بهره تمولپري.

دوی ته چې څنگه پيسه ورکول کېږي هومره کار هم ترې غواړي.

په نړۍ کې هېڅ داسې يو ملک نشته چې په مفتې کې خپل شته د نورو

لمن ته راوغورزو.

دا ښکاره خبره دی چې دا ملک به ضرور مرسته شوي ملک نه يو څه

غواړي.

لکه د پښتو دا شعر چې ډېر پخوا کې ويل شوې د دې خبرې شاهدي

ورکوي.

څه راکړه جانانه چې زه څه درکړم

ته چې څه رانکړې زه به څه درکړم

نو پاکستان هم د دوه استعماري هېوادونو په لاس جوړ شوی يو مصنوعي

هېواد دی. يوه برخه يې له هند څخه او بله برخه يې د افغانستان يوه برخه .

د دې هېواد په سيمه کې د اسلامي گوندونو د ناتوان کېدو دنده (هغه

که اسلامي وي او که غيرې اسلامي وي خو چې د امريکا او انگلستان

مخالف وي) په غاړه دی.

پاکستان ځان په سيمه کې يو بشپړ اسلامي مملکت حسابوي خو قانون

يې تر اوسه د انگليسانو په لاس چې په پيل کې جوړ شوی د نافذ وړ دی.

د پاکستان د حکومت د سياست ټاکونکی د ای، ایس، ای استخباراتي

اداره ده چې د پاکستان له جوړېدو سره په کې فعاله شوې.

دا اداره له داسې يوه سياست څخه کار اخلي چې هم د خپل ولس په منگلو کې وساتي او هم د نيا پرې وغلوي.

په پاکستان کې ديني مدرسې ډېرې زياتې دي. چې دغه مدرسې د دې ملک لپاره يوه ښه وسيله گرځېدلي. دا مدرسې په ظاهره سره په چنډو چلېږي. مگر په حقيقت کې دا د ای، ایس، ای لپاره ښې ادارې دي. او مصارف يې هم د ای، ایس، ای لخوا ورکول کېږي. له مدرسو فارغ شوي علماء اکثره د ای، ایس، ای پورې تړلي وي. دغه علماء چې مدرسه يې لوستي وي مگر له سياست نه ناخبره وي.

دوی هر کار ته د شريعت له نظره گوري. خو بيا تعبير يې ورته بل رنگ کوي. د بيلگې په توگه په پاکستان کې د انگرېزانو په لاس جوړشوي قانون ته ائين واي. همدغه علماء پاکستان د ائين له کبله اسلامي ملک بولي. هلته بيا جهاد ناروا بولي.

هلته د ښځو لپاره د هر رنگ تعليم اجازت شته. ځکه چې ائين لري. مگر خبره د گاونډيو هېوادونو شي بيا دا وايي چې دې ملک کې شرعي قانون نشته هلته جهاد روا دی.

همدغه علماء په پاکستان کې ټول ټاکنې روا بولي. خپل زعيم د ټاکنو له لارې ټاكي.

بيا چې خبره د افغانستان شي دلته بيا نه د ښځو تعليم روا بولي. نه ټاکنې روا بولي بيا دې ته غيرې اسلامي ملک خطاب ورکړي. دلته بيا جهاد روا دی. په دې توگه دا مصنوعي هېواد خپله مسلمان شي او نور ملکونه غيرې اسلامي. بيا د همدې علماؤ په خوله هرې پېښې ته روايت پيدا کړي.

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۳۸

له دې ټولو خبرو سره بيا هم دا ملک خپلو بادارانو ته د ډېر اعتبار وړی دی. خکه چې د هغوی د اهدافو پوره کوونکی دی.

کله چې په افغانستان کې يو داسې نظام رامینځ ته شي چې هغه د دې ملت لپاره خدمت کوي او غواړي دا هېواد له ستونزو وباسي. بيا د پاکستان د استخباراتو شبکې فعاله شي د همدغه ملایانو په مرسته د هغه حکومت په ضد په پراخه کچه تبلیغات پیل کړي. او په ضد يې همدغه د مدرسو ملایان راپورته کړي.

د جهاد جهاد ناري شي. دا له سیاست نه ډېر لرې ولس د همدغه ملایانو په تبلیغاتو وغولېږي په ملک اړی گړی جوړ کړي.

خو که بيا د خپلو لاسپوڅو ملایانو په مرسته يې څه ونه شو کړی بيا خپلو بادارانو ته ورشي ننوتې ورته وکړي. ترڅو هغه د پاکستان په ضد حکومت په مختلفو بهانو ړنگ کړي او خپل اهداف لاس ته راوړي.

دا د دوی ډېر لوی سیاست دی.

هغه وخت چې اشرف غني په هېواد کې اقتصادي پروگرامونه پیل کړه دلته د ډېرو پروژو کارونه په منظمه توگه پر مخ بېول. چې د دغو کارونو په لړ کې د برېښنا او ابگیر د بندونو په عاجله توگه جوړېدل وه.

کله يې چې د کمال خان او سلما بندونه ورغول او عملاً هغه سیندونه مهار شول نو پاکستان ورخطا شو چې نن يې په ایران اوبه بندې کړې نو کېدای شي سبا ته په ما باندې دا اوبه بند شي. ځکه د کونړ په سیند چې کله د هند په مرسته بندونه ورغول شي نو دا پاکستان ته د یوه لوی خطر زنگ دی.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۳۹

د دې لپاره چې له خطرې وژغورل شي نو د خپل د شیطاني مسلک له مخې يې خپلو بادرانو ته ډېرې ننواتې وکړې چې له دې غمه يې بې غمه کړي.

هغه باداران يې چې د همدې شيطان ملک په مرسته يې د طالبانو اسلامي امارت ړنگ کړ او په خپله يې د يوه اشغالگر هېواد په توگه په دې ملک يرغل وکړ. د خپل د يرغل او اشغال په پايله کې يې په لکونو بې دفاع انسانان له خارور سره خاوره کړه.

د پاکستان شیطاني هېواد له يوې خوا د افغانستان له حکومت سره اړیکې ساتلې له بله پلوه يې د طالبانو تحریک سره له نورې نړۍ څخه مرستې را اخیستې او طالبانو ته يې ورکولې سره له دې چې د اویایم کلونو کې د طالبانو د ماتې په وخت د طالبانو ډېر مشران د همدې هېواد لخوا لاس تړلي امریکې ته وسپارل شوه.

وايي:

سياست مور او پلار نه لري.

د همدې فورمولې پر بنسټ د هېچا په خبره او سياست اتبار نه شي کېدای. هر هېواد او بيا هر گوند ځانته اهداف لري او د همدې اهدافو پر بنسټ پر مخ ځي. هرچا ته خپلې گټې معتبرې دي هېڅوک د بل لپاره ځان نه تباہ کوي.

د طالبانو په تېره دوره کې د پاکستان رول ډېر قوی وه. مگر په دې کچه هم نه چې د دوی د سياست کرنلاره ورته ټاکي.

د هر ملک گټې بېلې دي هېڅ داسې ملک نشته چې پرته له کومې

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۴۰

موخې خپل شته کوم بل هېواد او یا کوم سیاسي بهیر ته ورکړي.

افغانستان هم یو له هغو هېوادونو څخه دی چې تل د نورو لپاره ځان قربانوي. آن تر دې چې د ځان له گټې د بل گټې بیا له ځانه پورته گڼي. چې موږه سره یې بېلگې ډېرې زیاتې دي.

کله چې د امریکا دوه د سوداگرېزو برجونه د الوتکو او یا د الوتکو په شان په جوړو شوو راکټونو وویشتل شوه. د هغه وخت رئیس جمهور جورج دبیلو بش یې په پره القاعدې وغورزوله چې مشري ورته اسامه وښوده. او د اسامه ځای یې افغانستان یاد کړ.

په دې توگه طالبان په هغه جگړې کې کېوتل چې باید نه وی شوی. امریکې پوره شل کاله د افغانستان په مظلوم ولس د تروریست په نوم داسې ظلمونه کړي چې په دې نړۍ کې به هېڅ یوه ولس په بل ولس نه وي کړی. په داسې حال کې د امریکا او متحدین یې د ناټو ټولنه د ملگرو ملتونو په خوښه راغلی وه. شعار یې دا وه چې موږه د افغانانو د مرستې لپاره راغلي یو.

که چېرته په هغه وخت کې طالبانو د یوه سیاسي پوهې نه او مصلحت نه کار اخیستی وی نو کېدای شوای چې په هغه وخت کې افغانستان له دغه بدبختۍ نه بچ وی. نه به دا دوه لسيزې دومره بدبختۍ پېښېدې. نه به دا دومره انسانان له مینځه تلل. نه به زموږه بنیادونه له مینځه وړل شوي وه. نه به مو دومره کدرونه له لاسه ورکول.

له بده مرغه چې طالبانو په هغه وخت کې له حکمت نه کار وانه اخیستی شو. او نه یې د ملت له پوهو خلکو سره سلا مصلحت وکړ. کله په لږ څه کې

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۴۱

زموره هېواد له تباهی نه بچ کېدای شوی.

امریکې له طالبانو څخه اسامه غوښته. که چېرې طالبان په هغه وخت کې له حکمت نه کار اخیستی وای داسې یو قرار داد یې وړاندې کړی وای چې موره اسامه یا د اسلامي هېوادونو گډې شورا ته ورسپارو. بیا له هغې وروسته د هغوی کار دی چې څه کوي.

او یا دا چې ملگرو ملتونو ته یې سپارو چې هلته په عدالت محاکمه شي. او دا یوه یې هم نه کولی داسې هم کولی شوی چې اسامه یې یو دریم ملک ته په پټه سره لېږلی وی. ورسره جوخت یې اعلان کړی وی چې اسامه د یوې چاونې له کبله له خپلو څو ساتونکو لخوا د په ډېره ناځوامردانه توگه له مینځه لاړه.

ورسره یې د ده فاتحه او دعا اخیستې وای او امریکې ته یې درکې ورکولی چې تا زموره په خاوره کې زموره مېلمه وژلی موره یې د نړۍ په کچه له تانه د دې بې عزتۍ تاوان غواړو.

اعلان یې کړی وای چې د ملگرو ملتونو نمایندگان دې راشي او د افغانستان گوت گوت دې ولټوي چې اسامه دلته شته کنه.

په دې توگه به یې هم خپل ځان او هم افغانستان بچ کړی وی.

مگر طالبانو داسې ونکړه او ټولې نړۍ سره پنجه ورکړه. چې دا د دوی یوه ډېره لویه سیاسي تېر وټنه وه.

د یوې هېواد زمامداران باید دا هڅه وکړې چې په هره ممکنه توگه وي خپل هیواد او خپل ولس بچ کړي. د هېواد ژغورل تر هرڅه معتبره دی. که هېواد وژغورل شو نو ولس وژغورل شو. کله چې ولس وژغورل شو نو د عزت

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۴۲

ژوند يې په نصيب شو.

لکه پاکستان ته چې په هغه وخت کې بش د امریکې رئیس جمهور ورته

وويل:

خپله خوا مالومه کړه.

يا د طالبانو پلوی وکړه او يا له مورې سره مرسته.

کنه نقشه به ددې د نړۍ له نقشي ورکه کړم.

هغه وخت په پاکستان کې مشرف واکمن وه.

له مشرف نه پورته خائن او لا دینه انسان بل نه وه.

هغه د يهودي انگرېزانو په مشوره کار کاوه.

نو له وېرې او د خپلو سياستمدارانو په مشوره يې داسې حکمت غوره کړ

چې هم يې پاکستان وژغوره او هم يې خپل ولس وژغوره. چې په دې کار يې

په مليارډونه ډالر لاس ته راوړه.

په هغه وخت چې طالبانو له امریکې سره پنجه نرموله نو پاکستان يو

عمومي شعار جوړ کړ چې وپلې يې (سب سې پهلا پاکستان).

دا د هغوی د ژغورنې شعار وه. مگر زموره طالبانو داسې يو حکمت نه کار

وا نه شو اخیستی چې خپل هېواد وژغوري. چې په پایله کې په زرونو طالبان

او لکونو افغانان له مينځه لاړل ښارونه مو په کنډوالو بدل شوه. گټه يې

پاکستان خپله کړه.

د کرزي او اشرف غني په حکومتونو کې هم داسې پوهه نه وه چې له

سياسي حکمت نه کار واخلي او له راتلونکو بدبختيو نه ځانونه وژغوري.

زموره افغانان په ټولپزه توگه ځان غوښتونکي کبرجن او مغروره دي.

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۴۳

هېڅکله يې له ځان پرته بل لور ونه باله. تل يې په خپلو گټو پام وي. که زموره سياستمداران يو ځل واک ته ورسيدل بيا پرته له ځان نور ټول خلک خپل غلامان بولي. بيا ورته خپله واکمني او خپل ځان اهميت لري. د ځان لپاره په زرونو انسانان تباه کړي خو د ده پرې پروا نه وي. د خپل د واک لپاره د خپلو دښمنانو سره سازشونه کوي.

خو له خپل ولس سره يو مصلحت هم نه کوي.

چې د تاريخ په اوږدو کې دا زمور د ولس او هېواد يوه لويه بدبختي ده. د کابل د ارگ څوکۍ دومره خوږه ده چې يو ځل هرڅوک پرې کښېناسته بيا هغه له مرگه پرته بېرته ترې نه پورته کېږي. بيا د ولس گټې ورته هېڅ ارزښت نه لري. يوازې د خپلې د واکمنۍ د ساتلو په غم وي.

همدغه د واک مينه ده چې زمور واکمن تل د استعمارگرو په لومو کې لوېږي. هر وخت د پرديو د لاس ناوکۍ شي.

که موږه د تاريخ پانې راواړوو وبه وينو چې زمور واکمنو تل د خپل ولس له ځواکمنۍ نه د استعماري قوتونو تر لاس لاندې کېدل ورته ښه ښکاره شوي.

خو کله چې يو سلطان محمود، ميرويس خان او احمد شاه بابا پيدا شوي او د خپل د ولس په واکمنۍ يې اتبار کړی او د خپل د ملت له زور، پوهي او تجربو نه کار اخيستي نو لويې واکمنۍ يې جوړې کړي.

د تاريخ په اوږدو کې دا زموره بدبختي ده چې کله ولس د يوه واکمن شاته ودرېږي ترڅو دې ولس ته خپلواکي، آرامي، سوله راوړي او کار را پيدا کړي. ولس ورسره په کلکه ولاړ وي مگر بيا هم د خپل د ولس ملاتړ پسې نه

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۴۴

گرځي د استعماري قوتونو غلامي د ولس له ملاتړ او خپلواکۍ نه ښه گڼي. په دا څلورو لسيزو کې چې څومره واکمن تېر شوي هغه ټول په همدې تله تللي شوي. تره کې، حفيظ الله امين، کارمل، نجيب، برهان دين رباني، د طالبانو اوله دوره بيا د کرزي، اشرف غني او ځينې نورې څپرې د دې پرځای چې د خپل ولس ملاتړ او د ولس په مېړانه اتبار وکړي د دښمن په زور او قوت اتبار کوي. او د غلامي هغه خطرناکه کړۍ غاړه کې اچوي چې له کبله يې لوی ولسونه له تباهي سره مخ دي.

بيا همدغه خلک د استعمار په مرسته د خپل د ولس په ځپلو لاس پورې کړي. چې تره کې امين، کارمل، نجيب، د مجاهدينو ډلې ټپلې، ترڅه حده طالبان، کرزي له پنجشيري لنډغرو سره او اشرف غني چې دوی د خپلې واکمنۍ په دوره کې تل د دې مظلوم ولس وينې د امريکا او ناتو په زور او قوت سره ځپلي. دا ولس يې بدبخته کړی دی. د دې ولس ټوله مادي او معنوي شتمنۍ يې ورته له مينځه وړي. په لکونو انسانان يې تورو خاورو ته لېرلي کورونه يې ورته په اور لولپه کړي بازارونه او په هغه کې ټولې شتمنۍ يې ورته له مينځه وړي.

د دومره کارونو سره سره بيا هم بادار ورنه خوښ نه دی.

نن سبا په اسلامي هېوادونو کې د ښځو د حقوقو شعارونه ډېر زيات دي. ځکه دوی پوهېږي چې د ښځو په واسطه په ټولنه کې فساد ډېر ښه خورېږي.

د دغو شعارونو په پورته کولو کې بيا روزل شوي غلامان ډېر رول لري. د افغانستان په مظلوم ولس باندې دا پنځه لسېرې کېږي چې يوه ورځ

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۴۵

يې هم په خوښۍ او په خوشالي سره تېره نه شوه.

هره ورځ بمبارد هره ورځ چاودنې، هره ورځ جگړه او ورسره زندانونه. دا د استعماري ځواک فلسفه دې.

په ځينو وختونه کې داسې هم کېږي چې لاسپوڅي د هيواد له چارو هېڅ خبر هم نه وي يوازې د نړۍ د تېر ايستلو لپاره يې واک ورکړی وي. واکمن وي خو اختيار هېڅ نه لري.

کرزی او اشرف غني تر ډېره حده له همداسې واکمنو څخه وه. دوی که هرڅه ويل خو خبره يې چا نه اورېده. د دوی واک يوازې د نړۍ د تېر ايستلو لپاره وه او بس.

که دوی د ټاکنو له لارې هم وټاکل شوه خو هسې نانځکې وې. د بېلگې په توگه که به کرزي او اشرف غني هرڅه ويل چې د حکومت له مشورې پرته دی بمبارد نه کېږي. مگر د دوی خبرې ته چا غور گراوه.

د دوی ترڅنگ بيا هسې غلامې څېرې راتاو شوې وې چې د حکومتداري په هېڅ خوا کې دا دواړه کار ته نه پرېښودله.

هغوی چې د استعمار اصلي غلامان وه. مگر د خپل د بادار په خوښه يې د پردې تر شا کار کاوه. تل يې د هغو پروژو مخه نيوله چې د دوی به په کې گټې نه وي.

د امريکا حکومت چې نه غوښتل د افغانستان خلک پرمختگ وکړي. نو د حکومت واگې يې د همدغسې غلامو څېرو په لاس کې ورکولې. دوی ته يې د فساد د روازي پرانيستي پرېښودې.

که به واکمن د دوی د لرې کولو زيار ايسته بيا به ورته رابړگ شو چې

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۴۶

دلته د بشر حقوق تر پښو لاندې کېږي دلته ژبني، سمتي او قومي تعصبات دي دلته اقوامو ته د گډون اجازه نشته او داسې نور.

بيا يې درگه کوله چې دا مرستې او هغه مرستې درباندي درومه.

له يوې خوا نه خپله د امريکا حکومت له غلو او ډاکه مارانو ډک دی له بله پلوه دلته په افغانستان کې هم داسې خپټور چې هغوی په ژوند کې په يوه مړۍ ډوډۍ ماړه نه وه. اوس يې د پيسو بوجی وليدلې او ورسره واک لوکس حکومتې موټرې. بنگلې سواداگرېز مارکېټونه په واک وه نو بيا دوی د خپلې ټولني ټول ارزښتونه له لاسه ورکړه. دې خوا يې مخه کړه په همدې توگه په حکومت کې ورځ تر ورځې فساد په خورېد و وه.

کله به چې يوه پروژه په کوم ځای کې پيل کېده د هغه سيمې واکمن چې هر بد معاش به وه که به هغه اجازه ورکوله نو هغه پروژه پيل کېده او که به د هغه اجازه نه وه د پروژې کار به په تپه ودرېده.

د دې بد معاشانو اجازه له هرې پروژې نه د لکونو روپيو رشوت اخستل وه.

د بېلگې په توگه که به په کوم ولايت کې د کوم سرک کار پيل کېده نو د هغه اجازه به له هغه بد معاش نه اخيستل کېده چې د سيمې واکمن به وه.

هلته له والي، قومندان د امنیې، ولسوال نه پرته دا د جهادي قومندان په نوم بد معاشان وه ټول واک به يې په لاس کې وه. دوی به حکومت نه هم باج اخيسته ځکه دوی د يوې استخباراتي کړۍ سره اړيکه وه. او همغه هېواد به يې ملاتړ کاوه.

په حقيقت کې اشرف غني او کرزی هسې خپرې وې چې په کرسی

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۴۷

ناستي وي.

نور د امریکا د غلامانو واک او اختیار وه. بیا دې هر یوه بد معاش په هره سیمه کې یو وړوکی بد معاش درلوده چې هغه به له ده نه هم بدتر وه. دا یو حقیقت دی چې له صاحب نه سپی ډېر بد وي. په دې توگه د حکومت کار او اختیار ټول د امریکې په خوښه وه.

خو د تعجب وړ خبره دا دی چې کله به څه پره راغله بیا به نو د امریکې غلام کرزی او اشرف غني شو. دوی به بیا سپین چرگان شوه. دوی که په رڼا ورځ لس کسه هم مړه کول پروا یې نه وه خو چې کله به یو انفجار چېرې وشو بیا به د هېواد پالنې په دروغجن اور داسې سوزېدل ته به وایې چې همدا اوس له صلیبیانو سره له جگړې راگرځېدلی. د حکومت حالات هغسې روان وه. دا خلک یوازې په دې نه قانع کېدل چې دوی دومره واک لرې بلکې د وی د ډېر واک او ډېرو پیسو غوښتونکي وه.

دا خلک چې له پېړیو پېړیو راهیسې په دې ارمان دي چې یو لوی خراسان جوړ کړي. دغه تجزیه غوښتونکي ډله چې تل یې دا زیار ایستلی تر څو افغانستان په دوه ټوټو وویشي خو دا ارمان یې نه دی لا پوره شوی او نه به پوره شي.

دوی په دې مانا چې د مورې اقلیتونو حقوق تل تر پښو لاندې شوې او په افغانستان کې همدا یوه ډله تل حاکمه دی د خپلو حقوقو د لاس ته راوړو لپاره مبارزه کوي.

مگر په دې خبره تل سترگې پټوي چې د ارگ واکمن تل همدوی دي. په حقیقت کې د اکثریتو حقوقو د همدوی له خوا نه تر پښو لاندې

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۴۸

شوی.

لکه مخکې مې چې وویل په ارگ کې تل دوی واکمن دي. دا په دې مانا چې که واکمن پښتون وي نو د هغه ښځه به اړو مرو پارسي ژبې وي. د هغوی د کور ژبه به هم پارسي وي.

دا واکمن هم په خپله ژبه نه پوهېږي بلکې کور کې پارسي وویل کېږي. حکومتي چاري به په پارسي لیک دود څرخي. دوی خپله ژبه د پرمختګ ژبه بولي. مگر پښتو ته وروسته پاتې ژبه وايي. اداري کارونه په پارسي پر مخ بيول کېږي. خو کله چې پره راشي بيا پښتانه ملامت شي. کله چې د آزادۍ او خپلواکۍ خبره شي بيا جگړه د پښتون په اوږو بار شي. خو کله چې ادارې خبره شي بيا همدوی وي. موربه د دې خبرې د ثبوت لپاره ډېرې ښې او ژوندۍ بېلګې لرو.

د ظاهرشاه په څلويښت کلنۍ دوره کې د حکومت واک ټول د همدوی په لاس وه خپله ظاهرشاه په يوه خبره پښتو هم نه پوهېده. د ده ښځه هم پارسي ژبه وه. کورنۍ ژبه يې پارسي وه. خپل او خپلوان يې ټول پارسي ژبې وه. خپلو زامنو ته يې هم پارسي ژبې ښځې کړې وې. خپلې لورگانې يې هم پارسي ژبو ته ورکړې وې. تر هغې چې په واک وه همدا خلک ترې تاو وه. په ارگ کې د همدوی غمبور وه. له پهره داره نيولې تر اشپزه ټول همدوی وه. د کورونو د صفايې کار هم د همدوی په واک کې وه. په حکومتي چارو کې هم ټول اختيارات د همدوی وه.

مگر کله چې ظاهرشاه له مينځه لاړه بيا همدې خلکو ته پښتون شو. ټوله پره د همدې په غاړه شوه.

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۴۹

هغه ظاهرشاه چې په ژوند کې يې يوه خبره پښتو هم نه وه کړې. همدغه به پښتنو ته وروسته پاتې خلک ويل. ټول عمر يې د پارسي په خدمت کې تېر کړ. کله چې له واک کوز شو بيا پښتنو ته منسوب شو.

که پوهنتونونه وه که مکاتب وه که نورې د زده کړو ادارې وې دا ټول د پارسي ژبو په سيمه کې وې. پښتنو ته يوازې دومره ويل کېدل چې خان او سردار. د تېمورشاه دراني له وخته تر اوسه په قصدي توگه پښتانه په جهالت ناپوهی او فرهنگ ساينس او تکنالوجي نه لرې ساتل شوي.

که به يوه ځوان په خپله سيمه کې په خپله مورنۍ ژبه زده کړه کوله خو چې کله به لوړو زده کړو لپاره کابل ته راغی دلته به هم زده کړې په پارسي وي او په کوڅه او بازار کې هم پارسي ژبي وه. نو نوموړې به حيران شو چې څه وکړي. ترڅنگ به بيا همدغو پارسي ژبو هغه ځوان د رشخند او خندا گانه ځکه چې پارسو به يې نه وه زده.

د پښتنو حقوق تل تر پښو لاندې شوې. دوی له علم نه لرې ساتل شوي. زيار ايستل شوې چې پښتانه له ښارونو لرې چېرې په غرو او دښتو کې ژوند تېر کړي. د پښتانه لپاره کوتک او رمه په برخه وه. چې دا کار په قصد سره د استعماري ځواکونو په واسطه د همدغه بې کفايته زمامدارانو په لاس تر سره کېده. پښتانه د نابودۍ کندی ته تېل وهل شوې.

سره له دې چې دومره ظلم او ناروا د پښتنو په حق کې همدغه بې کفايته او ځان پلورونکو مشرانو کړي. بيا هم د نورو قامونو په نظر ملامت همدغه پښتانه وه.

د استعماري ځواکونو لخوا پښتانه تل د جگړې لپاره بې علمه او ناپوه

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۵۰

ساتل کېدل. تر څو د اړتیا په وخت کې له دوی نه کار واخیستل شي.
پښتانه الله جل جلاله فطرتاً جگړه مار قوم پیدا کړی. مگر دا د مشرانو
کار دی چې د دوی له دې عادت نه په ښه توګه او مثبت توګه کار واخستل
شي.

ځکه تل استعماري هیوادونه زیار وباسي تر څو دوی له دې خدای
ورکړي استعداد نه په خپله نفعه کار واخلي دوی خو د نړي هر استعماري
ځواک په ګوندو کړی مگر خپله تل په تیارو کې اوسېدلي.
بله لویه بدبختي د پښتو دا دی چې کله یو مشر پیدا شي او د پښتنو په
اوږو واک ته ورسې او د ارګ په مزو سر شي بیا هغه وخت یې هم پښتو هېره
شي او هم پښتانه. خو کله یې چې زوال راشي بیا یې پښتانه په یاد شي. له
هغې وروسته بیا د پښتو او د پښتنو ته د سترو خطرونو خبرې کوي. بیا جگه
شمه وټري کلي په کلي ګرځي له مشرانو سره مجلسونو او مرکې کوي. بیا
کلک خواخوږی د پښتنو شي.

زموږ زمامدرانو تل د انګرېزانو سیاست مخکې بیولی. (نفاق واچوه او
حکومت وکړه) د همدې فورمولي پر اساس یې تل د افغان قومونو ته دا په
غوږ کې ایښي چې د تاسو حق تل پښتنو خوړلي. په داسې حال کې چې د
پښتنو حقوقو تل خوړل شوي.

هغه استعدادونه چې په پښتنو کې شته هغه به په نورو قومونو کې ډېر
کم په سترګو ولیدل شي مگر همدغه استعدادونه د غرونو په درو او دښتو
کې ورک شوي.

د اشرف غني د حکومت پای ورځ تر ورځې رسېدې. فساد خپل اخري

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۵۱

مرحلې ته رسېدلی وه. غلا، چور، چپاو، رشوت دا ورځنی کار او بار گرځېدلی وه.

سود به په بانکونو کې برالا خوړل کېده. آن تر دې چې سود ته یې حرام نه ویل. په بانکونو کې سودي نظام ښه برالا روان وه. ټول بانکونه دا که شخصي وه او که دولتي په سود اخته وه. ټول کار بار یې په سود روان کړی وه. د دې په راس کې ټول همدغه حکومتي چارواکي وه هغه چې لکه کټمل په شان پرسېدلي وه. بیایې هم همدا کار وه چې پیدا کړم.

خدای (ج) او رسول لله (ص) یې هیر کړي وه. دوی ته یوازې د پیسو پیدا کېدل هغه هم چې په هره توګه وی مهم وه نور ورته هېڅ هم د اهمیت وړ نه وه. سودی نظام دا د یهودو د اقتصاد یو اړین ښاخ جوړوي.

امریکا او روپایي هېوادونه چې څومره د سرمایه دارې اوج ته رسېدلي دا ټول د د همدې سود له برکته. هغوی ته د دین دا خبره هېڅ اهمیت نه لري چې سود حرام دی. کفري هېوادونه د اقتصاد د پیاوړتیا له هر ممکنه لارې څخه کار اخلي. ځکه د هغوی دا عقیده چې د ټولني پرمختیا یوازې د زور له لارې نه کېږي.

بلکې داقتصاد له لارې شونی دی. همدغه اقتصاد دی چې انسان جوړوي او همدغه انسان بیا د اقتصاد د پیاوړتیا لپاره هلې ځلې کوي.

د اسلام اقتصادي نظام ځانګړنې:

اسلامي اقتصاد له څو خواوونه پیاوړی کېږي.

لومړی: زکات:

دا هغه الهي حکم دی چې یو شتمن مسلمان به خپل د سرمایې یوه

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۵۲

ټاکل شوې برخه په غریبانو او مسکینانو ویشي. ترڅو په ټولنه کې یو اعتدال رامینځ شي. د غریبانو د ژوند ستونزې په دې توګه حل شي.

دویم: عشر:

دا هم د الله (ج) حکم دی چې یو ځمکه وال به خپل د ځمکو د حاصلاتو لسمه برخه خوارانو او غریبانو ته ورکوي. ترڅو په ټولنه کې د خلکو ستونزې ور حل شي.

دریم: مضاربت:

مضاربت په سوادګري کار او بار کې ور څخه کار اخستل کېږي.

د بېلګې په توګه:

یوه مسلمان دی د سوداګری په کار او بار بڼه پوهېږي خو شته ورسره نشته چې دا کار مخکې پوځي. مګر یو بل مسلمان دی چې ډېر شتمن دی خو یا وخت نه لري په نورو کارونو بوخت دی او یا یې نه شي کولی. شتمن خپلې پیسې دې مسلمان ته ورکوي ترڅو په هغه کار او بار وکړي. د گټې په صورت له گټل شوو پیسو نه د کار خرڅ وباسي نورې پاتې پیسې په مساوي توګه په ځپل مینځ کې سره وېشي. د شتمن پیسې او غریب په خپله.

محصولات:

دا له هغو سوداګرو نه اخیستل کېږي چې سوداګري توکي له بهر نه هېواد ته او له هېواد نه بهر ته وړي په ګمرکاتو کې د حکومت لخوا یو څه پیسې اخیستل کېږي.

مالیه:

اشرف غني وتنبتېد؟ وتنبتول شو؟ او که تښتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۵۳

دا د هیواد په هر سیستم کې که سوداگریز مارکېټونه وي که ځمکې وي سوداگریز کار او بار وي په مناسبه اندازه مالیه اخستل کېږي. چې دغه راتولې شوې پیسې په غریبانو او نا داراه خلکو ویشل کېږي چې له دې سره په ټولنه کې فقراو بې وسي له مینځه ځي.

مگر په کفري یا یهودي نظامونو کې یوازې شتمن نور هم پسې شتمن کې او غریب خلک هغسې د یوې مړې ډوډۍ لپاره او د ژوندي پاتې کېدو لپاره هلې ځلې کوي.

هغه وخت چې د ناتو هېوادونه د امریکې په مشرۍ افغانستان ته راغلل له همغې ورځې نه یې د دې ملت ټول ارزښتونه له مینځه ووبورل. دلته د پیړیو پیړیو را روان اسلامي قوانین بېکاره وبلل.

هغه ښځې چې د اسلام په سپیڅلي جامه کې په عزت سره په کورونو کې په کار بوختې او د خپل د بچو او خاوند خدمت به یې کاوه. د ښځو د حقوقو په بهانه یې هغوی له کوره راوویستې. په بازارونو او دفترونو کې یې د کار په بهانه هغه کارونه پرې وکړه چې د هېڅ دین پیروان به یې هم ونه مني. د کرزي او اشرف غني د حکومت د فترونه د لویو فسادونو مرکز وه.

د اشرف غني په وخت کې ارگ د لویو فسادونو مرکز وه. هلته چې د یوه ملت د عزت د شملې د رپیدو ځای وه هلته د ملت ناموس تر پښو لاندې کېده. ارگ د لویو مفسدینو مرکز گرځېدلی وه. په هغه حالت کې چې له یوې خوا حکومت له فسادو پرسېدلی وه له بله پلوه د نړېوالو په نظر کې د دنیا د اول درجه مفسد هیواد په توگه پېژندل شوی وه.

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته ار کړای شو؟ // ۵۴

همدارنگه هغه مفسدي خبرې چې امريکا ورسره د خپلې مبارزې له پيل نه څه ژمنې کړې وې او دا يې هم ورسره ويلې وه چې موږ به پرته له تاسو په هر حالت بل چاته واک نه ورکوو. تل به تاسې په واک کې استی. کله چې امريکې د دې خلکو له اصلاح نه پاتې راغی نو د دوی د ورکېدو په تکل شو مگر نه پوهېده چې څنگه؟

په دغه وخت کې د امريکې لپاره همدا يوه لاره پاتې شوه چې دا خلک د طالبانو په لاس له ډگر وباسي. نو په دوحه کې يې له طالبانو سره خبرې پيل کړې. چې له يوه اوږده ځنډ څخه وروسته يې د دې خلکو دلته مينځه وړلو او د حکومت د تسليمېدو يې له طالبانو سره پروگرام جوړ کړ. او حکومت يې په څو ورځو کې پرته له کوم مقاومت نه طالبانو ته ور وسپاره.

دنيا وال په خپلو مرستو کې ټکني شوي وه. دا زيار يې ايسته چې غني څنگه له واکه يو خوا کړي. که په ښکاره سره يې د اشرف غني د حکومت مخالفت کاوه دا چا ورسره نه منله ځکه دی د يوه دروغجنو ټاکنو په جنجالي پايله رئيس جمهور پېژندل شوی وه.

که يې په حکومت کې دننه مخالفو ځواکونو سره په دې هکله مرسته کوله په هغوی يې اتبار نه درلوده. ځکه هغې ډلې ټپلې تل په نظرياتې توگه له روس سره ولاړ وه او ولاړ دي. نو ځکه امريکې نه شو کولی په دوی باور وکړي. له بله پلوه اشرف غني بيا هم څه ناڅه د خلکو په زړونو کې ځای درلوده. ده د خپلو مخالفينو په ناتوان کېدو کې ډېرې هلې ځلې کړې. او څه ناڅه يې ناتوانه کړي هم وه اشرف غني تر کرزي بيا هم، څه ښه وه.

کرزی خو د خپل د حکومت په دوره کې د يوې ولسوالۍ پنجشیر د څو

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۵۵

تنو گیره کې وه. ده ډېر کارونه په خپل سر نه شو کولی. او مخالفین بیا لکه بناماران داسې وه. کرزی تر ډېره له دې مخالفه ځواکونو وپېرېده. مگر اشرف غني بیا داسې نه وه یو څه ناڅه مخالفین یې تر کنترول لاندې راوستي وه. له بله پلوه یې گاونډي هېوادونه هم په خپلو شومو پروگرامونو سره مات کړي وه. په ایران یې اوبه ودرولې چې د دوه بندونو په جوړېدو سره یې د ایران د دوه ایالتونو کرهڼه یې تر اغېزې لاندې راوسته.

د پاکستان نه چې کوم سوداگرېزه مواد راتله چې خبره په سلونو میلیونو ته رسېده او د افغانستان عمده واردات یې جوړول. په دننه هېواد کې د شرکتونو او فابریکو په جوړېدو دغه وارداتو ته سخت تاوان ورسېده. د سوداگرو د اطاقو د یوه راپور په بنسټ پاکستان په دې کار کې د کال تر درې ملیارده دالر تاوانی کېده. د پاکستان سوداگرو د افغانستان لپاره د تولید ځانگړې فابریکې درلودې چې د هغو له تولیداتو څخه به په دننه هېواد کې گټه نه اخستل کېده. ځکه د تولیداتو د تولید اصلیت په خپله هېواد کې لاس ته راتله. نو له همدې کبله د فابریکو د مالکانو سره په تفاهم کې داسې پرېکړه اشرف غني کړې وه هغه تولیدات چې په دننه هېواد کې لاس راځي باید له بهره رانه وړل شي. چې له دې سره د پاکستان صنعت کارانو ته سخت تاوان ورسېده.

دې دوه گاونډيو هېوادونو په زړه خوړلې وه که چېرې اشرف غني همداسې پاتې شي نو کېدای شي زموره هېوادونو ته به سخت تاوان ورسې. له بله پلوه امریکا هم په دې بڼه پوهېده چې د اشرف غني محبوبیت ورځ تر بلې په دې هېواد کې زیاتېږي که چېرته همداسې پاتې شي کېدای شي

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۵۶

له طالبانو سره د ولس په مرسته یو گډ حکومت جوړ کړي چې دا به بیا د امریکې لپاره یو درد سر شي. همدارنگه پاکستان د امریکې ډېر پخوانی ستراتېژیک ملگری دی او تل یې د دې ملک گټې خوندي ساتلي دي او مرسته یې ورسره کړې.

پاکستان چې د انگلیس، امریکې او فرانسې د فکر گډه زېږنده دی تر څو په دغه ساحه کې اسلامي هېوادونه په هر وخت او هر زمان کې د خپل کنترول لاندې راوستی شي. او هغه غلط نظریات چې کفري نړۍ یې د اسلامي هېوادونو په هکله لري د داسې تقلبي اسلامي هېوادونو په واسطه په رېښتیاو بدل کړي. پاکستان په حقیقت کې د ترهگری د زېږېدو ځای دی. هلته د اسلامي مدرسو زیادت او بیا په حېرانونکي توگه د مصارف برابرول تر پوښتنې لاندې ده. په ښکاره سره یې مصارف د چنډو له لارو ویل کېږي. خو په هغه اندازه چنده او د دوی مصارف دا یو رنگ په تضاد کې دي. له ځینو مدرسو پرته نورې اکثره مدرسې د پاکستان د استخباراتي شبکې ای، ایس، ای له خوا د ځانگړو موخو لپاره تمویلېږي. دا چې پاکستان په اکثره هېوادونو کې شورشیان روزي دا د پاکستان له توان پورته خبره دی رېښتېنې خبره دا دی چې د دغو مدرسو تمویل ټول د انگلستان، امریکې او فرانسې لخوا د خپلو ځانگړو اهدافو لپاره تر سره کېږي.

دلته له دې تبصري څخه زما موخه دا ده چې د افغانستان په پېښو کې پاکستان د خپلو بادارانو په اشاره لوی لاس لري. دا هم شونی دی چې پاکستان خپلو بادارانو ته لمن غوړولي تر څو په هره ممکنه توگه چې وي د اشرف غني حکومت مات کړي. تر څو دوی د انزوا کېدو نه بچ شي.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۵۷

امريکا هم وليدل چې د کرزي او اشرف غني حکومتونه د دې توان نه لري چې دوی په آزاده توگه خپلې پروژې تر سره کړي. امريکې دې خبرې ته له ډېر وخته پام وه چې هغه پیسې چې د پروژو د تطبيق لپاره وروړلې کېدل د پروژو له پای ته رسېدو به بيا وختي خلاصې وي. چې امريکه هم دې خبرې ته په حيرت کې وه. له همدې کبله يې په خپلو مرستو کې کمی راوستو.

د وخت په تېرېدو سره امريکه هم دې پرېکړې ته ورسېده چې بايد د افغانستان په قيادت کې چې په هره ممکنه وسيله وي تغير راوړل شي. ځکه په شته قيادت کې د دوی موخې لاس ته نه ورتلې. د اشرف غني حکومت دومره کولی شوه چې په افغانانو کې بې ديني بڼه خوره کړي. ځکه له ده سره په خوا کې داسې کسان وه چې هغوی ته اسلام او انسانيت هېڅ ارزښت نه درلوده. يوازې يې په دې سوچ کاوه چې څنگه ځان او خپل خپلوان ماړه کړه. د بېلگې په توگه امرالله صالح ته اسلام اصلا هېڅ مانا نه درلوده. هغه چې له يوې تېټې طبقې نه را پورته شوی وه. چې هېڅکله يې د هوساينې ژوند لېدلی نه وه. يو ځل يې له دومره دولت او پیسو سره سر شو چې که په خوب کې يې ليدلی وی نو څو ورځې به خوښ وه.

هغه يوازې په دې سوچ او فکر کاوه چې څنگه ځان او خپل خپلوان ماړه کړي. دوی نور له پیسو داسې پرسېدلي وه چې نور يې د ټولېدو ځای نه درلوده. خو بيا يې هم نفس دومره لوی وه چې بايد راتولې يې کړو. چې بېلگه يې په دې نېژدو کې خلکو د رسنيو له لارې وليده.

د اشرف غني په حکومت کې داسې کسانو گډون درلوده چې د کرزي د

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۵۸

حکومت زېږنده وه او غني ته په میراث کې پاتې وه. دا هغه ځان پلوري او وطن پلوري خلک وه چې وطن ورته یوازې خپله ولسوالۍ او خپل کور ښکارېده نه ټول افغانستان. دوی چې خپل ایمان د پیسو په مقابل کې پلورلی وه نور هېڅ خیز ورته مانا نه درلوده. اشرف غني د داسې یوې کړۍ لخوا محاصره شوی وه نو ځکه یې له هېواده د فساد ځاله جوړه کړې وه.

له بله پلوه چې نړۍ هم د افغانستان په هکله خپل دریځ درلوده نو هر یوه دا غوښتل خپل اهداف دلته پلي کړي. مگر هغوی هم د ډېر فساد له کبله نه شو کولی دلته هغه پروژې چې هم دوی ته او هم افغانستان ته د ډېر ارزښت لري پلي یې کړي. د بېلگې په توګه د ټاپي پروژه او کاسا ۱۰۰۰ یکهزار پروژه چې د افغانستان لپاره له ډېرې ګټې خالي نه دی. مگر د دغو پروژو پلي کول د اشرف غني په حکومت کې د فساد له کبله ناشونی وه. په هغه لاره چې دا دوه پروژې پلي کېدې په زیاتره برخه یې د بدماشانو واکمني وه هغوی تر څه د مخه خپل کلنگ غوښته چې دا کار سره د دې پروژو کار ټکنی کېده.

په افغانستان کې د امریکایانو له راتګ سره سم دې بدماشومانو ډېره وده وکړه. د حکومت په هره برخه کې او د ولس په هره سیمه کې یې واکمني وه. نو ځکه د داسې پروژو د پلي کولو لپاره د دې بدماشانو راضي کول اړین وه. چې له دې کار سره دې پروژو ته ډېر اقتصادي تاوان رسېده.

دنیا او په سر کې امریکه په دې ښه پوهېده چې د داسې پروژو کار پیلول د اشرف غني په دغه فاسد نظام کې چې شا او خواته یې ټول لنډغر راټول شوي ستونزمن څه چې ناشونی دی. د همدغو او داسې نورو استعماري

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۵۹

پروژو د پلي کېدو لپاره دې ته اړتيا وه چې دا نظام بايد نور ختم شي. ځکه د لته له يوې خوا د استعمار پلانونه نه پلي کېده او له بلې خوا د هغو گاونډيو ننواتې چې امريکې او انگلستان ته يې کولې.

استعماري قوتونه تل د لاس لاندې هېوادو کې داسې حاکمان غواړي چې د دوی د هر امر منونکي وي. د کرزې او اشرف غني حکومتونه چې تر څنگ يې د شمال تلووالي موازي حکومت وه تر ډېره حده په دغه فرمول برابر وه. مگر تر کرزي بيا اشرف غني يو څه آزاد وه. نو ځکه امريکې دا زيار ايسته چې دا حکومت نور ختم کړي.

له بله پلوه د امريکې مشران په دننه کې د ولس د سخت فشار لاندې وه. هغوی به له حکومت دا پوښتنه کوله چې د کومې موخې لپاره زموږه ځوانان په لکونو کيلو متره لري يوه هېواد کې مري چې زموږه د ملک سره له يوې خوا کوم تړاو نه لري؟

بله پوښتنه به يې دا وه چې زموږه په سختيو گټل شوې ماليې ولې په هغه هېواد کې مصرف شي چې موږه سره هېڅ ستراتېژيک تړون نه لري؟ که به د امريکې مشرانو دا ويل چې موږه هلته د القاعدې او داعش مشرانو پسې گرځو. نو د امريکې د ولس ځواب به دا وه چې اسامه خو په پاکستان کې مړ شو نو بيا تاسې ولې داسې دعوي کوي.

دا هم لامل کېدای شي چې امريکې له دې هېواده پښې سپکې کولې. اوس به راشو دې ته چې د اشرف غني هغه حکومت چې درې نيم سوه زره وسله پوځ چې په کې اردو، پوليسو، امنيت، او خپل سره ملېشي يې درلودې مگر بيا هم د امريکې او ناتو د پوځونو په شتون کې په څو ورځو کې

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۶۰

داسې ماته وخوره چې بيایې شاته هم نه کتلې دې پېښو ته د نړۍ لوی سياسي مبصرين هم حيران دي او کېدای شي چې دا بدلون به لا تر اوسه په نړۍ کې نه وي تکرار شوی. دا هم د نړۍ له عجائبو نه شمېرل کېږي چې هم يې د نړۍ ستر ځواک چې ځان يې بې سياله باله او هم د ناتو هغه ستر قدرت او ځواک چې نورې نړۍ سره ډغرې وهلې بيا په يوڅو ورځو کې داسې ماته خورې چې نړي يې حيرانه کړه. په دې کې د ډېرو خبرو شونتيا شته.

کله چې په دوحه کې د ټرمپ د رياست جمهوري په دوره کې د طالبانو او امريکا تر مينځ مخامخ خبرې پيل شوې امريکا په حقيقت کې ومنله چې طالبان يو ځواک دی. د دوی په رسميت پېژندلو سره په کابل کې ناست اداره چيان ورخطا شوه په نړۍ کې يې ډندوره جوړه کړه چې طالبان له امريکا سره خبرې کوي او له موربه سره چې افغانان او مسلمانان يو نه جرگه کېږي. په دې خبره خو نړۍ هم پوهېده چې د کابل د حکومت حيثيت د يوه مزدور دی چې هرکله يې بادار وغواړي له کرسی يې بېرته کولی شي. طالبانو ته هم د دې خبرې ښه ثبوتونه په لاس ورغلي وه چې دا اداره هېڅ اهميت نه لري نو له داسې بې واکه ادارې سره ناست يا جرگه کېدل څه پکار.

موده وشوه د امريکا په اداره کې هم بدلون راغی. ټول ټاکنې جو بايدن وگټلې. ده د خپل د کمپاين په مرحله دا خبره په تکرار سره کوله چې زه د امريکې رئيس جمهور شوم نو له افغانستان څخه به خپل ټول پوځونه را وباسم. ده چې کله دا ټاکنې وگټلې نو د افغانستان په مسئله کې يې دا

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ٦١

وویل چې نور افغانستان څخه باید خپل پوځونه راوباسوو. دا هغه جگړه دی چې نور زموږه لپاره هېڅ گټه نلري پرته له تاوانه. د ده دا وینا د کابل واکمن نور هم ورخطا کړه په دې بڼه وپوهېدل چې نور زموږ پائېدل ناشونی دی. په ځانگړي توگه د شمال تلوالي واکمن چې هغوی د واک ډېر مین وه. دوی چې په هره ممکنه توگه وه زیار یې ایسته چې په واک کې پاتې شي. طالبانو ته چې د کابل د حکومت کمزوری مالومې وې دا ورته جوته شوې وه چې د امریکې د پوځونو له وتلو سره دوی څو ورځي مقاومت هم نه شي کولی. نو دوی هم لاس په کار شوه.

دا وخت په افغانستان کې د واک په سر یو رنگه مرموزه سیالی روانه وه. اشرف غني په دې لټه کې وه چې په هره ممکنه توگه کېدای شي زه باید خپل واک وساتم. د همدې لپاره یې ولایتونو ته سفرونه پیل کړه او خلک یې د جمهوریت په پلوی سره هڅول. له بله پلوه د شمال تلوالی خپلې هلې ځلې تندې کړې ترڅو خپلې بقا ته یوه لاره پیدا کړي. دوی په دې خبره یقینې شوه چې نور موږه د امریکایانو په درد نه لگېږو نو ښکاره خبره ده چې زموږه له ځایه به کوم بل حکومت راولي. دوی هم دا زیار ایسته چې په کوم خواته لاره سیده کړي چې تر څو خپل واک وساتي. په دغه وخت کې افغانستان د سیاستونو ډگر شو. امریکا ځان ایسته، نورو واک تېنګاوه. په یوه وخت کې څو لوبې روانې وې. یوازې افغانان وه چې د نندارې په حال کې په یوه نامونسه اور کې سوزېدل. لوبه ورځ تر ورځې گرمېده. ورو رو په هیواد کې یو رنگه د واک تشه رامینځ ته کېده.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۶۲

عبدالرشید دوستم چې د جنبش د گوند یو ځواکمن مشر وه. دا په پیل کې د روسانو لخوا د گلیم جم ملېشو په نوم چې اکثریت ازبک ملېشه وه د نجیب د حکومت په پلوی رامینځ ته شوه.

د ده ترڅنگ د مزار بې تاجه واکمن عطا محمد نور چې د طالبانو د ماتې په وخت یې مزار ونيوه د یوه ځواکمن مشر په توگه یې خپل واک په مزار ټینګ کړ په هغه وخت کې د ده سیال هېڅوک هم نه وه. د حیرتانو گمرگ او نور عایداتي مراکز یې په واک کې وه. په لږ وخت کې یو ځواکمن مشر وپېژندل شو.

دا دواړه د واک او خپلو شتمنیو د ساتلو لپاره سره یو شوه. دوی په شمال کې د کابل حکومت له شرکتو پرته په یوه داسې نقشه سره سلا شوه چې د هیواد د تباهی لامل کېدې شوه. دوی په پټه له هغو گوندونو سره چې د چپي نظریاتو خاوندان وه اړیکې ټینګې کړې. هغه گوندونه هم د خپل پلوي کړه. مگر په همدغه وخت کې یې د کابل له حکومت له سره هم خپلې اړیکې ساتلې دوی په یوه وخت کې یوه لوبغاړي په شان دوه لوبې مخکې بیولې. دوی غوښتل د تېرې تجربې په رڼا کې طالبانو ته داسې دام په شمال کې کېږدي چې بیا هېڅوخت سر پورته نکړی شي. لکه په په کال ۱۳۷۶ ل، ل کې چې د یوه سازش له لارې جنرال مالک له طالبانو سره جوړ جاری وکړ. د مزار ولایت او څو نور ولایتونه یې طالبانو ته وسپارل. ورسره یې اسماعیل خان چې د جمعیت د گوند پورې اړوند د هرات د ولایت قومندان وه. د هرات د تسلیمېدو نه پس له خپلو کسانو سره مزار ته راغلی وه ترڅو له طالبانو سره وجنگېږي. جنرال مالک هغه له خپلو کسانو سره

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۶۳

ونیوه طالبانو ته یې وسپاره. له دې سره د طالبانو په جنرال مالک نور هم اټبار زیات شو. د ځینو راپورونو پر بنسټ داسې ویل کېدل چې د پاکستان قونسلګري په مزار کې هم په دې ایتلاف کې لاس درلوده.

ځینو مبصرینو به په هغه وخت کې داسې تبصرې کولې چې د پاکستان حکومت غوښتل طالبانو ته یوه کاري ضربه ورکړي ترڅو دوی ته اړ وي. او دوی پرې خپل اهداف مخکې بوځي. همغه وه چې ازبک ملېشې د هزاره ګانو له ځینو ګوندونو سره په ګډه په دې توطیې کې لاس درلوده. کله چې طالبان ښه ډاډه شوه د یوې جوړې شوې نقشي له مخې د یوې غونډې په ترڅ کې دطالبانو مشران لکه احسان الله احسان د افغانستان بانک رئیس او ملا عبدالرزاق له خپلو افرادو سره ونيول نور د جنبش او حزب وحدت د کسانو لخوا د طالبانو په ضد پاڅون وشو. په حقیقت کې دا پاڅون د طالب په ضد نه بلکې د پښتنو په ضد وه. ځکه هغه طالبانو چې د نورو قومونو پورې اړوند وه هغه په همغه پیل کې پرېښودل شوه. یوازې د طالبانو تر لسو زرو زیات کسان د جنرال مالک او د وحدت د ګوند د ټوپکمارانو په لاس د لیلی په دښته شهیدان شوه.

چې بیا وروسته د مزار د دوهم ځل ماتې په وخت یې د دغو طالبانو غچ له ازبک ملېشو او د وحدت د ګوند له کسانو څخه واخیسته. چې په هغه وخت کې یې د جګړې عمومي قومندان ملا داد الله وه.

د شمال ټلوالې داسې یوه خطرناکه لوبه راجوړه کړه چې افغانستان یې د تباهی کندی ته ټپل واهه. د ځینو راپورونو پر بنسټ داسې ویل کېدل چې دوستم، عظامحمد، او هزاره مشران په دې سره سلا شوي وه چې د ځان د

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ٦٤

حاکمیت لپاره باید یوه جغرافیه جوړه شي. له دې سره به هم د اسلامپالو قوت ناتوانه شي اوهم به پښتانه سیاستمداران له زوره ولوېږي.

دې ډلو په پټه سره له گاونډیو هېوادونو سره هم په دې موضوع کې بحث وکړ. د اکثره هېوادونو ملاتړ یې هم تر لاسه کړی وه. له دې کار سره ځینو هېوادونه ډېر خوښ هم وه. دوی غوښتل افغانستان دوه نیمه کړي چې د لوی خراسان ارمان پوره کړي. د دې پلان د جوړیدو په هکله یوه مشر ازبک چې د نوم د خپرېدو نه یې ډېره بښنه وغوښته داسې کیسه راته وکړه چې غوني مې ورته څېره شوه. دا داسې یو خطرناک پلان وه چې د امریکې جاسوسي شبکو په کې مستقیماً لاس درلوده. په دې توگه امریکې غوښتل له یو خوا نه خپل پوځونه امانت وباسي او له بله پلوه به دنیا ته داوبښې چې زموره راتگ دې ملک ډېر اړین وه. ورسره به د طالبانو دا قوي ځواک له مینځه لاړشي چې په راتلونکي کې به دا دوی ته کوم خطر نه وي.

د شمال تلوالي د امریکې، پاکستان او تاجکستان په گډون؛ چې په دغه وخت کې یې مشري عطا محمد نور کوله داسې پلان جوړ کړ چې د طالبانو له مشرانو سره به د پاکستان، او تاجکستان د نماینده گانو په گډون اړیکه نیسي د شمال د ولایتونو د تسلیمېدو به ورسره خبره کوي. کله چې طالبان لکه د کال ۱۳۷۶ کال ولایتونو ته را دننه شول په یو ځل به په دوی په ټولو ولایتونو کې پاڅون کېږي. ترڅو چې هغوی ځانونه سنبالوي او مرسته ورته رارسېږي د یوه عمومي پاڅون په ترڅ کې به د دوی قوتونه له مینځه ويسي. ورسره سم به په ارگ کې ټاکلی شوي کسان اشرف غني له مینځه وړي. له دې سره به د واک تشه مینځ ته راشي په دغه وخت کې د دفاع د وزارت وزیر

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ٦٥

بسم الله خان وه او د کورنيو چارو وزارت وزير (بصير سالنکي) چې دا دواړه وزيران د شمال تلوالې پورې اړوند وه. د دوی ټاکل په دغسې حساس وخت کې د اشرف غني يوه ستره اشتباه وه. مگر د غني واک هم څه ناڅه کمزوری شوی وه. امريکې په زوره سره دغه کسان په دې منصبونو وټاکل شوه. چې له يوې خوا به د طالبانو زور مات شي له بله پلوه به اشرف غني له مينځه لاړشي. ورسره به دوی خپل پلان په ښه توگه سره سرته ورسوي. دوی د دې پلان د پلي کولو لپاره د جهاد له وخته لگيا وه مگر بخت ورسره ياري نه کوله. دوی په دې توگه سره غوښتل افغانستان دوه ټوټې کړي.

هغه وخت چې طالبانو حکومت په ۱۳۸۰ ل، ل کې ماته وخوړه د شمال تلواله بې رقيبې ځواک شو. نور گوندونو دومره زور نه درلوده طالبان هم د ماتې په حالت کې وه. کابل ټول واک اول د پنجشېريانو او بيا د شمال د تلوالې له پاتې ځواکونو سره وه. د دې گوند قومندانانو د کابل په ښار کې چور پيل کړ. چېرته چې حکومتي ځايونه يا د طالبانو شخصي ملکيتونه وه هغه يې غصب کړه. له دې سره يې د راتلونکي لپاره داسې برنامه جوړه کړه که موږه خپل د لوی خراسان کار پيل کړ چې د کابل د ښار اکثره سيمي زموره په واک کې وي. ددې پلان دپلې کېدو لپاره يې د خپلو سيمو غرني خلک کابل ته راوستل چېرې چې حکومتي ځمکې وي هغه يې غصب کړې پارکونه نور تفريحي ځايونه يې ونيول. په دې خلکو يې په مناسبه بيه وپلورل چې په راتلونکې يې د دوی پله د کابل په ښار کې درنده وي. د خيرخاني د غرونو لمنې، د ۳۱۵ چې په دا وخت کې د د فاع او کورنيو وزارتونو اړوند ځمکې وي دا ټولې په همدې خلکو وويشل شوې.

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ٦٦

د خيرخاني د کوتل د چمتلې دبنته د ظاهرشاه شخصي ملکيتونه د هزار بوزو شخصي ملکيتونه دا ټولې ځمکې د مقاومت د شهيدانو په نوم د زورواکو لخوا وويشل شوې. چې پيسې يې د همدې زورواکو جیبونو ته ولوېدې. له همغه وخت نه يې په دې پلان کار پيل کړ تر څو چې دا وخت را ورسېده. د شمال ټلوالې داسې فکر کاوه چې طالبان به د همغې اويایمې لسيزې خلک وي هغوی به په ډېرې اسانې سره په دام کې وغورزو. مگر له دې نه ناخبره چې هغه طالب د نن ورځې له طالب سره ډېر توپير درلوده. د پرون ورځې طالب يوازي د کابل له واکمن سره جنگېده مگر د نن ورځې طالب د ناتو او امريکا له درې دیرش هېوادونو سره جنگېري. له بلې خوا نه دا خبرونه خپرېدل چې د امريکې حکومت هغه تړون چې د وتلو لپاره يې په دوحه کې له طالب مشرانو سره کړی سرته ورسې له هغې وروسته به بيا د طالبانو او د کابل حکومت د استازو تر مينځ خبرې پيل کېږي. کله چې امريکايانو خپل تړون بشپړ کړ او د خپلو قواوو په وتلو يې پيل وکړ. د زلمي خليل زاد په مشرۍ د حکومت او طالب مشرانو تر مينځ خبرې اترې پيل شوې. دا خبرې ډېرې سوکه روانې وې. کله به طالبانو د کابل په حکومت او کله به د کابل حکومت په طالبانو دا پړه اچوله چې د خبرو خنډ گرځي. يو وخت داسې آوازي هم خپرې شوې چې په ارگ کې د اشرف غني او د طالب مشر ملا غني برادر ترمينځ ليدنې شوې. چې په رسنيو کې دا خبرې ډېرې خوله په خوله کېدې. خبرې روانې وې ولس ټول همدې خبرو ته په تمه وه. مگر د خبرو جزئيات نه خپرېدل. دا هر څه په مرموزه توگه پټ ساتل کېدل. د خبرو د ځنډ لاملونه چې هرڅه وه. خو د ملت په گټه نه وه.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ٦٧

او نه ملت ورنه خبرېده. همدا ځنډ وه چې د خلکو په زړونو کې یې شکونه پیدا کول.

امریکا د خپل پوځونو وتل په ډېرې چټکې سره پیل کړه. مخکې له هغې چې له کابل حکومت سره خبره شریکه کړي. ځکه خو د کابل د حکومت زمامداران د پېښو له واقعیته هېڅ نه خبرېده.

خو د کابل په حکومت کې یوه ځانگړې کړۍ وه چې ځانته پلانونه یې درلودل. دلته کارونه له څو لارو روان وه. د شمال تلوالې خپل فعالیتونه گړندې کړ. مگر د شمال تلواله هم په دوه برخو ویشل شوې وه.

یوې برخې یې چې عبدالله یې مشرې کوله او په دغه وخت کې یو اندازه د شمال تلوالې په له نظره لوېدلې هم وه. ده غوښتل له طالبانو سره خبرې وکړي لکه د مخکې په شان په خپل ځانگړي شله توب سره په حکومت کې ځانته ځای پیدا کړي.

دویمه ډله یې همغه ډله چې د تجزیې خوبونه لېدل. دا ډله په حقیقت کې ډېره خطرناکه هم کېدای شوه. ځکه د دې ډلې سره د تاجکستان، څه ناڅه د ترکېه حکومت، ورسره د پاکستان حکومت او څه ناڅه د ایران حکومتونو مرستې کولې. لکه مخکې مو چې وویل پلان د تطبیق لپاره برابر شو. د شمال تلوالې خپل کار پیل کړ. له پلان سره سم طالبانو خپل حرکتونه پیل کړه. مگر هر یوې ډلې ځانته موخې درلودې.

داسې ویل کېدل چې د یوه بهرنې هېواد د سفیر لخوا اشرف غني ته دا خبر ورکړ شو چې د افغانستان د تجزیې کار پیل دی.

کله چې اشرف غني خبر شو دی هم لاس په کار شو. په هغه وخت

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۶۸

داسې اواز خپره شوه چې اشرف غني د طالبانو له مشرانو سره ليدنه کړې. مگر دا اواز د کومې آزادي او بې پرې منبع څخه تائيد نه شوه او د اوازي تر حده پاتې شوه. اشرف غني يو ځل د ځينو طالب مشرانو سره په دوحه کې وغرېده او بيا داسې ويل کيدل چې طالبانو په کابل کې له اشرف غني سره ليدنه وکړه. ويل کيدل چې اشرف غني او طالبانو د افغانستان د تجزيې په خبره سره بحثونه وکړه چې تر پايه يې جزئيات خپاره نه شوه.

له دغو اوازو نه وروسته اشرف غني په امنيتي چارو کې ځينو نابره گمارني وکړې چې د شمال د تلوالې او ځينو لاس په کار کړيو لخوا د سختو نيوکو سره مخ شوه. په اردو او پوليسو او امينتي چارو کې لوړې چوکي هغو کسانو ته ورکړې چې د د ه د اتبار وړ وه. ځينو مبصرينو به په دغو ټاکنو ډېرې تبصري کولې خو اصله خبره يې نه شوه کولی.

هغه وخت چې د لومړي ځل لپاره طالبانو د شبرغان ښار ته ننوتل او ټول امنيتي ارگانونه پرته له جگړې سلامي شوه له دې کار سره شکونه ډېر زياد شوه. په دغه وخت کې اشرف غني مزار ته لاړه له دوستم او عطا محمد نور سره يې د بندو ورونو تر شا وغرېده مگر د دې خبرو جزئيات بيا هم خپاره نه شوه. په همدغه ورځ ماسپينن مهال په مزار کې په يوه مطبوعاتي کانفرانس دوستم په ډېر ډاډ سره او په ښکاره دا خبره وکړه چې دا طالبانو ته يو دام دی چې موږه ايښي دوی لکه د تېر په شان په دې دام کې راگير شي او د شمال له ولايتونو نه به ونه شي وتی. عطا محمد هم همداسې څرگندونې وکړې. دې خبرو سره دا شک پيدا کېده چې د افغانستان د بېلېدو خبره رېښتيا ده چې طالبان به په شمال کې وځپي ترڅو چې د کابل حکومت

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۶۹

خبرېږي نو دوی به د افغانستان د تجزیې خبره رابرسېره او په عمل کې به یې پلي کړي. مگر دلته بیا خبره بل ډول وه. دا چې طالبان هم له دې خبرې وه له اشرف غني سره یې هم په دې هکله خبرې کړې وې. نو دوی هم ورته پلان جوړ کړی وه.

هغه وخت چې د شبرغان ښار ته ننوتل اول کار یې همدا وه چې دفاعي او امنیتي ځواکونه یې له یوه سره بې وسلې کړه. هلته دفاعي ځواکونو هم جگړه نه کوله ځکه ورته ویل کېدل چې جگړه مه کوئ. بلکې خپلې وسلې ورته په ځمکه ږدئ چې همدې کار سره د دفاعي ځواکونو روحیه کمزورې کېده. پرته له جگړې تسلیمېدل. د دوستم او عطا محمد نور هغه خوبونه چې دوی غوښتل دا به په حقیقت بدل کړي. بلکې دا ورته د غم نغاړه شوه. د هر ولایت د دفاعي ځواکونو پرته له دې چې جگړه وکړي تسلیمېدل. او طالبان ښه په ډاډه زړه مخ په وړاندې روان وه. د تجزیه غوښتونکو وضعیت ورځ تر ورځې خراپېده. هغوی داسې هېڅ نه وه انگېرله. هغوی په ښه ډاډه زړه سره داسې خوبونه لیدل چې نوره خبره ختمه دی. مگر له دې نه ناخبره چې دا هره هڅه به یې اوبه یوسي.

داسې هم شونې دی چې اشرف غني ته دا هرڅه مالوم وه ځکه خويې نابیره ځینې ټاکنې په امنیتي او دفاعي چارو کې وکړي. داسې هم تبصرې کېدې هغه قومندانان چې نوی ټاکل شوي وه هغو ته اشرف غني دا لارښوونه کړې وه چې هرکله طالبانو کوم ولایت ونیوه تاسو خپلې ټولې وسلې هغوی ته پرته له مقاومت تسلیمې کړې. ځکه چې په اوس کې د افغانستان جغرافیایي نقشې ته خطر دی. او دا لوی خطر چې د هېواد د

تباهي لامل گرځي. په همدې توگه د دفع کولې شو. په اوس وخت کې مورږه بله هېڅ لاره نه لرو. پيل له شبرغانه وشو. هلته چې د دوستم کور او کلی دی دز هم ونه شو. طالبان بڼه په ډاډه زړه ښارته ننوتل. د دوستم همغه نژدې خپل او خپلوان يې درناوي ته ولاړ وه د گلونو هار په غاړو کې ورته اچول. خو دوستم بيا هم په بڼه ډاډه زړه سره دا نارې وهلې چې شمال ولايتونه د طالبانو لپاره يو دام دی.

طالب چې له يوې منظمې برنامې سره راغلي وه ويې شو کولی د شمال ښارونه يو په بل پسې تر خپل کنترول لاندې راولي. يوازې په مزار او کندوز کې يو څه ناڅه جگړه وشوه چې تلفات يې يوازې عامو خلک ته واوښته. د خلکو کورونه دوکانونه او سودا گري مارکيتونه په کې لولپه شوه. تر څنگ يې يوه ډله چې هغوی نه اسلام پابند دي نه د ټولنپزو رواياتو او نه کوم قومي تړونونه لري د دې جگړو وېره او ډار د خپلو نارواو تبليغاتو په واسطه په عام ولس کې خپاره کړي وه. په عامو خلکو کې يې داسې غلطې اوازې خپرې کړې وې چې طالبان هره سيمه او هر ولايت ونيسي نو اول کار يې دا دی چې په کورونو گرځي د کونډو ښځو او پيغلو پوښتنه کوي بيا خلکو ته وايي چې دا زموږ له خوښې پرته نه شئ ورکولی. دا مورږه خپلو جنگيالو ته په نکاح اخلو. دغه ناروا تبليغات وه چې ځينې د سست ايمان خاوندانو دا منله او له وېرې يې خپل کورونه د لويو ښار په خوا کړه. داسې خلک مې هم وليدل چې خپل کورونه يې له همدې وېرې د کابل ښار ته بوتله. مگر هلته د کور له اتو تنو سره يې ژوند د سرک په غاړه په يوې داسې خېمه کې وه چې هغه د د مساږو لپاره د يوې ورځې چکر لپاره وي. او دوی ټوله کورنې په کې

اشرف غني وټښتېد؟ وټښتول شو؟ او که ټښتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۷۱

ژوند تېروې. هغه دغه بې حيايي منله مگر د واقعيت منلو ته تيار نه وه. ښارونه يو د بل پسې تسليمېدل. تر څو چې خبره د کابل ښار ته ورسېده. د يوه پروتوکول له مخې داسې پرېکړه شوې وه چې طالبان به د کابل د ښار په دروازو کې تم کېږي او د ښار ټول امنيت به د کابل امنيتي ځواکونه نيسي ترڅو چې د واک تشه را نه شي او د خلکو شخصي ملکيتونه چور او چپاول ونه شي. تر هغې چې په يوه موقت حکومت موافقه وشي.

د ورځې لخوا د طالبانو ځواکونه د کابل ولسواليو ته راوړسېدل. هغه ولسوالۍ چې د کابل نه يې کمربند جوړ کړی ونېوې. نو په تمه پاتې شوه تر څو د جرگې د کسانو لخوا چې په دوحه سره راټول شوي څه اقدام وشي. دلته په کابل کې د دفاع وزير بسم الله محمدي او د کورنيو چارو وزير (ميرزا کتوازي) اعلان وکړ چې د کابل ښاريان دې په ډاډه زړه سره په خپلو کورونو کې اوسېږي موره ستاسو د امنيت لپاره د کابل په ښار کې پراته يو. دا اعلان په تلویزيونونو کې مابنام مهال د دوی په مبارکو خولو خپور شو مگر کله چې ماسختن مهال کېده نو بيا نه امنيتي چارواکي وه نه يې په اوږو د صليبيانو په لاس ځوړند شوي مډالونه وه نه يې پوځونه وه او نه دوی. هرڅه ترې تم وه. د کابل ښار کې د واک تشه راغله. غلو او ډاډه مارانو په ځانگړي ډول د شمال د ټلوالې لنډغرو لستونې بد وهل د خلکو د کورونو او سوداگريزو مارکېټونو په چور تالان يې پيل وکړ.

تر څو د کابل د ځينو حوزو سپين ږيري او مشران په عاجله توگه سره جرگه شوه طالبانو ته ورغله ترڅو راشي او دا تشه ډکه کړي له دې سره د کابل اوسېدونکي له چور او چپاول څخه وژغورل شي.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۷۲

طالبان چې د مشرانو د امر په منلو کې تر هر ګونده زیاد منونکي دي دي ته په تمه شوه چې ترڅو یې مشران څه پرېکړه کوي. پرېکړه همداسې وه چې ټاکل شوي کسان دي خپلو حوزو ته ورشي او واک دی په لاس کې ونیسي او د امنیت په نیولو کې دي ډېر پام وکړي. د زمري (اسد) په ۲۴ نېټه ماښام مهال طالبان ښار ته ننوتل د حوزو امنیت یې په خپل لاس واخیسته. په ښار کې یې پهرې او گزمو زیاتې کړې. د غلو او چپاولګرو مخه یې ونیوه. ښار په بشپړه توګه د طالبانو لاس ته پرېوت. د امنیتي او د فاعلي ځواکونو مشرانو له ښار نه پښې سپکې کړې.

هر مشر ځان ته د حامد کرزي په هوایي ډګر کې الوتکې له مخکې نه درولې وې. لوړ پوړو چارواکو نظامي الوتکې په نښه کړې وې. نورو چارواکو بیا په کرایه نیولې وې. کله چې هغوی د طالبانو واورېده بیا نه وطن دوستي وه نه مسؤلیت وه او نه دندو ته وفاداره پاتې کېدل. مشرانو دوه خپلې کړې او دوه پردې بهرنیو هېوادونو ته یې ځانونه ورسول. مگر یوازې غریب ولس وه چې دي غمو ته پاتې وه. د شپې یوولس بجې وې چې امرالله صالح د خپل د ټویټر په پاڼه ولیکل چې اشرف غني له هېواده بهر وتبنتېده او د اساسي قانون له مخې په اوس وخت کې زه د افغانستان رسمي رئیس جمهور یم. د اشرف غني د تبنتېدې اصلي پېښه لا مالومه نه ده مګر په دې هکله مختلف نظریات دي.

څوک وایي اشرف غني په خپله وتبنتېده!

څوک وایي چې په زوره وتبنتول شو!

څوک وایي تبنتولو ته اړ کړی شو!

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۷۳

داسې مختلفې تبصرې شته. مگر اصل واقعیت لا تر اوسه هېڅ څرگند نه دی. خپله اشرف غني وايي:

ما چې کله د ارگ حالت وليده او څه نا اشنا څېرې مې په ارگ کې ولېدې نو ووپرېدم زما د امنيتي گارد مشر ماته راپور راکړ ارگ د نا مالوم خلکو په گيره کې دی. راته يې وويل چې حالت ډېر بحراني دی وخت د خطر دی. په دا وخت کې پکار دی چې ځانونه وباسو.

ځينې کړی بيا داسې تبصرې کوي چې د همدې ورځې په مازديگر څو لوکس تور رنگه موټر ارگ ته راغله هلته د بندو ورونو ترشا څو ساعته له اشرف غني سره وغرېده. کله چې دا موټر له ارگ وواته اشرف غني بيا چا ونه لیده. چې د دې موټرو راتگ تر اوسه يوه معما پاتې. بله ډله دا وايي چې اشرف غني خپله امریکايانو په زوره له ارگ ووپسته ورته يې وويل:

په مخه دې بڼه چې کوم هېواد ته غواړې تلی شې. همغه هېواد به تاته هرڅه برابر وي.

بيا يوه ډله داسې وايي هغه بېلتون غوښتونکې چې د خپلې موخې ته ونه رسېده خپلو مؤظفو کسانو ته يې دنده وسپارله چې اشرف غني له مېنځه ويوسي. هغوی له د ننه ارگ نه لاس په کار شوه. يوه قوي ډله يې جوړه کړه ترڅو د غني د مرگ لپاره لاره چاره ولټوي. هغوی چې کله په لټون پيل وکړ غني له دې پېښې خبر شو دا چې د غني سره اکثره کارکونکي وه نو دې ته اړشو مخکې له هغې چې په دام کې ولوېږي خپله مخه وکړي.

د غني تلل يا د ځينو په اصطلاح تبېسته که هر څه وه خو د افغانستان لپاره بڼه خبر نه وه. د ده په تگ سره په کابل کې تشه مينځ ته راغله که

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۷۴

چېرې طالبان په وخت لاس په کار شوې نه وی نو کېدای شوی داسې پېښې به مینځ ته راغلې وي چې مخکې ټولې دورې په ځانگړې ډول د مجاهدينو د برياليتوب د وخت کيسې به يې شرمولې وي. که چېرې اشرف غني لږ له سوچ نه کار اخيستی وی او د جمهوريت په بقا يې ټينگار نه وي کړی نو د حکومت د پاشل کېدو مخه به نيول شوي وه.

په دغه وخت کې اشرف غني ته پکار وه چې د هېواد گټې يې تر ځان او تر جمهوريت لوړې گڼلې وای. په دې هم پوهېدل پکار دی چې ده سره په څنگ کې داسې انسانان وه چې هغوی ته اسلام، هېواد، او افغانان هېڅ اهميت نه درلوده. هغوي چې په څه فکر کاوه د هغوی خپلې کورنۍ گټې وي. يوازې ورته خپل زامن خپله بڼه او خپل ځان اهميت درلوده. هغوی دا دېرش کاله مبارزه يوازې يوازې د دې لپاره کوله چې په واک پاتې شي. دوی ته دې خبرې اهميت نه درلوده چې د هېواد په خلکو څه تېرېږي. که به دوی په واک کې وه بيا نه اسلام ته خطر وه نه هېواد ته خطر او نه هېواد والو ته. کله به چې دوی له واک لرې شوه بيا به په خپلو احمقان وگرځېدل چې اسلام ته خطر ده. دين ته خطر ده هېواد خو سل په سله تر جدي گواښ لاندې دی. بيا يې هره خوا اندوخر جوړ کړی وه. په دغه وخت کې د غني لپاره يو اقدام ته اړتيا وه چې يو تاريخي نوم ورته پاتې وي. که دی له طالبانو سره په دې هکله غږېدلی وی چې څه به زه در نژدې شم او څه تاسو بيا به هېڅ کومه ستونزه نه وه. داسې هم کېدای شوه چې نه جمهوريت او نه امارت يوازې د افغانستان اسلامي دولت باندې بسنه شوې وي نو کېدای شوی چې د حکومت له پاشل کېدو به يې مخه نيول شوی.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۷۵

دا به تاریخ کې د اشرف غني لپاره د یو تل پاتې انسان په توګه په نړۍ کې ژوندی نوم وه.

امریکې د دې شلو کلونو په موده کې افغانان داسې روزلي وه چې د دوی مرسته نه وي نو ټول ملک به له لوړې مړه شي. ورو رو یې خلک له اسلام او اسلامي عقېدې په شا کول. هغه ډلې ټپلې یې قوي کولې چې په هغوی کې د اسلام هېڅ نښه نه وه. امریکې دلته دومره زیاد کار کړی وه چې په وتلو سره یې ډېرو افغانانو خپل ځان دلته نه لیده. هغوی ته اسلام اصلاً اهمیت نه درلوده. ومو لیدل ځینې بې عقېدې خلکو داسې گمان کاوه چې امریکه ووځي نو موږ به له لوړې مړه شو. همغه وه چې ځانونه یې د الوتکو د وزرو او بادېو پورې ونښول ترڅو چې له هوا نه راولوېدل. د هغوی ټوټې هم راټولې نه شوې. په یوه ولس کې چې د داسې نظر یې غلامان وي هغه ولس به په کومه لاره خپلواکي تر لاس کړي؟

پرته له دې چې د تل لپاره غلام پاتې وی!

د غلامو ذهنیتونو خاوندان تل د بادار د سپیو په شان وي. چې د بادار له خوراکه پرته د یوې اونۍ لپاره هم نه شي ژوندې پاتې کېدلی.

امریکې او د هغه اصلي غلامانو په دا دوه لسيزو کې د افغانانو ترمینځ داسې ذهنیتونه په خلکو کې پیدا کړي چې د دنیا ټول خوزښت د امریکې په لاس دی. هغوی داسې فکر کاوه چې د امریکې له وتلو سره به ټول افغانستان کې کورنۍ جګړې پیل شي.

مګر نه خو خلک له لوړې مړه شوه او نه کورنۍ جګړې ونښتې. اشرف غني چې د افغانستان له ټولني نه ښه خبر نه وه د امریکانو سره

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته اړ کړای شو؟ // ۷۶

راغی د امریکې په زور واک ته ورسېده او د امریکې په شتون دی هم دلته وه هغسې ناخبره بېرته لاړه. هغه او کرزي دواړو تر پایه پورې دا خپل ولس ونه پېژانده. که هغوی دواړو خپل ولس په ښه توګه پېژندلی وی نو دومره به نه سپک کېدل.

دا چې هغوی له خپل هېواده بهر هم زده کړې کړې او هم یې ژوند تېر کړی نو د خپل له ټولني نه ناخبره وه او نه یې پېژانده. هغوی په هره مسئله کې د بهرنيانو په عینکو کې خپل ولس ته کتلې. د بېلګې په توګه کرزي دومره د پردو د اغېزې لاندې راغلی وه کله به چې هغوی څه ورته وویل ده به هغه لکه رېښتیا داسې منله. ځکه خو یې له خپل ولس نه واټن نیولی وه. هېڅکله یې د یو ځل لپاره هم د خپل د ولس لمنې ته ځان ونه غورزاوه. ځکه هم خوار شوه او هم ذلیل.

که دوی خپل ولس په ښه توګه سره پېژندلی وه او د هغوی له مشرانو سره یې جرګې مرکې کولې نو هېڅکله به خوار او ذلیل کېده نه. که دوی په رېښتیا سره خپل ولس په معنو کې پېژندلی وای او له هغوی نه یې په ښه توګه د حق او حقیقت په لاره کار اخیستی وی او په دوی یې باور کړی وی دوی به هېڅکله داسې نه خوارېده.

دا مشران چې په غورونو کې یې د یهودو د دارو شرقهار وه په همغه مینه مست وه نو خپل ولس ته یې هېڅ پام نه وه. د دې برسېره یې له ولس سره داسې چلند کاوه لکه بادار او مزدور. دغه مشران چې د پرېوتو کورنیو څخه راولاړ شوي وه دا موټر دا بنگلی دا درې او څلور ښایسته ښځې په خوا کې یې یوه دوه ښکلي هلکان نو له دوی نه یې عقل منطق او دلیل ټول له

اشرف غني وتنبتيد؟ وتنبتول شو؟ او که تښتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۷۷

مینځه ویوړه دوی یوازې ځان او خپلې کورنۍ ته یې پام وه. ولس ترې پاتې شوه. د دوی او د ولس ترمینځ واټن راپیدا شو. د خلکو نفرت له دې فرعونې صفته انسانانو څخه زیات شو. ورو رو د دوی او ولس دښمني را ولاړېده. له دې کار سره د مخالفینو صفونه ورځ تربلې قوي کېدل. چې د شل کاله مبارزې په ترس کې یې طالب ځواکونو وشوه کولی د دوی فاسد او په پردو پورې تړلی حکومت او زمامداران له مینځه یوسي. چې ورسره د حکومت ټول اراکین ايله په تېښته بریالی شوه. د ټولو حکومتونو د زوال لامل له ولس سره بې پروایي او دښمني کول دی.

که یو حکومت په ولس کې رینښې ولري او ولس ترې خوښ وي نو د هغه حکومت راپرزول ډېر سخت کار دی.

د بېلگې په توگه کله چې په ترکیه کې د اردوغان په حکومت کودتا وکړه. اردوغان د خپل د ټوټې په مخ کې خلکو ته ولیکل چې د پردو د مزدورانو مخنیوي وکړئ. په دغه وخت کې یوه غږ سره ټول ولس راووت په هره خوا یې د اړی کړی کوونکو باندې یرغلونه پیل کړه په هره خوا یې کودتاچیان داسې وځپل چې بیا به په ترکیه کې سر هم راپورته نکړي.

ولس ځکه دا کار وکړ چې حکومت په هغوی کې داسې ریشې زغلولې وې چې له ځان څخه تېر وه مگر د حکومت په ړنگېدو خوښ نه وه. که د دېموکراسۍ د حکومت مشرانو خپل فرعونې خوینو څخه تېر وی نو اوس به موږ له بدبختیو سره نه مخ کیدو. دا دی د شل کاله حکومت سره اوس په ملک کې هم نه شي اوسېدی.

اشرف غني په تېښته بریالی شو.

اشرف غني وتبنتيد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتيدو ته ار کړای شو؟ // ۷۸

امرا لله صالح د دفاع وزير بسم الله خان محمدي د کورنيو چارو وزير دوی
ټول ايله په تبنته بريالي شول.

له بهر نه لکی خوزوي چې حکومت اوس هم زموږ په لاس ده. او باداران
يې دا غبرگه وي چې دوی اوس هم واکمن دي. نه پوهېږم چې دوی څومره
د واک شوقيان دي. که دوی په رېښتيا سره هم په واک مين وه نو پوره شل
کاله دوی ښه په زور کې حکومتداري وکړه. مگر په دا شلو کلونو کې دوی د
خان لپاره داسې کار ونکر چې په ولس کې پټ شي. او ولس يې تر شا
ودرېږي. اوس چې د طالبانو حکومت شو وبه گورو چې دوی څنگه حکومت
کوي.

آيا دوی به هم د تېر حکومت د واکمنو په شان هغسې واکمني وکړي؟!
ايا دوی به هم د موټرو او بنگلو ميان شي؟!
آيا دوی به د ښکلو ښځو خوندونه پسې واخلي؟
ايا دوی به د پيسو شوق او د دارو مينه مست کړي؟
او که.....!!

او که دوی به خپل نفسونه شاته واچوي. ولس به مخه کړه.
که دوی د چا پورې ونه تړل شوه او نه وي تړل شوي او د ولس سره ښه
چال چلند وکړي له ولس نه خپل غلامان جوړ نکړي. د غمزپلي ولس ته
خدمت وکړي. د دوی په ټپونو پټې کېږدي. ولس ته کار پيدا کړ. دا ولس
يې ونازوه. د ولس غمونه يې په خپلو خدمتونه سره هېر کړه. دا کړېدلی
ولس يې خوښ کړ. داسې يو اسلامي نظام جوړ کړي چې د هر وگړي حقوق
په کې خوندي وي. له گاونډيانو سره د گاونډيتوب په ټولو اصولو پابندوي.

اشرف غني وتبنتېد؟ وتبنتول شو؟ او که تبنتېدو ته اړ کړای شو؟ // ۷۹

په دننه هېواد کې هر وگړي ته د هغه د صلاحیتونو سره سم کار برابر کړي. په حکومتدارۍ کې داسې خلک په کار وگماري چې اهل یې وي. یانې کار اهل کار ته. داسې نه چې داکتر معارف ته راولي. انجنیرد روغتیا وزارت ته. بېسواده د لوړو زده کړو وزارت ته. په همدې توگه دا هره څوکۍ سره ووپشي. بیا د کارونه ټول د پېژندگلوي په اصولو روان وي. حق به حقدار ته نه سپارل کېږي. کارونه به په واسطه او رشوت پر مخ ځي. چې له دې سره به د ولس هیلې په ناهیلېو بدلې شي. بیا د تېر حکومت کیسه تکرار شي.

واو زور وا بیا واو زور وا!

پای

کابل، شکرده حسین کوټ بازار د ناصري کتابتون

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**